

**UCHWAŁA NR XXXVI/994/2024
RADY MIEJSKIEJ W ELBLĄGU**

z dnia 14 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia strategii „MOF Elbląga 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego”

Na podstawie art. 10g ust. 8 i art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się strategię „MOF Elbląga 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego”, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Elbląg.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Elblągu

Antoni Czyżyk

Załącznik do uchwały Nr XXXVI/994/2024
Rady Miejskiej w Elblągu
z dnia 14 marca 2024 r.

MOF ELBLĄGA 2030

Strategia rozwoju ponadlokalnego

Elbląg, 2024 r.

Spis treści:

1. MISJA STRATEGII.....	5
2. WIZJA MOF ELBLĄGA W 2030 ROKU	6
3. SYNTEZA I WNIOSKI Z DIAGNOZY	7
3.1. SFERA SPOŁECZNA.....	7
3.2. SFERA GOSPODARCZA	9
3.2.1. <i>Ogólny potencjał gospodarczy</i>	<i>9</i>
3.2.2. <i>Turystyka.....</i>	<i>10</i>
3.3. SFERA PRZESTRZENNA.....	11
3.3.1. <i>Środowisko przyrodnicze.....</i>	<i>11</i>
3.3.2. <i>Infrastruktura.....</i>	<i>12</i>
3.3.3. <i>Komunikacja.....</i>	<i>13</i>
3.4. INTEGRACJA WYMIARU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO.....	14
3.5. ANALIZA SWOT.....	14
4. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI ROZWOJU	16
4.1. WSPÓLZALEŻNOŚĆ WIZJI I CELÓW STRATEGICZNYCH	16
4.2. ZINTEGROWANY CHARAKTER CELÓW.....	16
4.3. CEL STRATEGICZNY: STABILNY EKOSYSTEM	18
4.3.1. <i>Opis celu i kierunki działań.....</i>	<i>18</i>
4.3.2. <i>Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego</i>	<i>19</i>
4.4. CEL STRATEGICZNY: WŁĄCZAJĄCA GOSPODARKA	20
4.4.1. <i>Opis celu i kierunki działań.....</i>	<i>20</i>
4.4.2. <i>Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego</i>	<i>21</i>
4.5. CEL STRATEGICZNY: KAPITAŁNA SPOŁECZNOŚĆ	21
4.5.1. <i>Opis celu i kierunki działań.....</i>	<i>21</i>
4.5.2. <i>Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego</i>	<i>22</i>
4.6. CEL STRATEGICZNY: WARTOŚCIOWE USŁUGI.....	22
4.6.1. <i>Opis celu i kierunki działań.....</i>	<i>22</i>
4.6.2. <i>Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego</i>	<i>23</i>
4.7. CEL STRATEGICZNY: EFEKTYWNA KOMUNIKACJA.....	23
4.7.1. <i>Opis celu i kierunki działań.....</i>	<i>23</i>
4.7.2. <i>Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego</i>	<i>24</i>
5. PRZEDSIĘWZIĘCIA W RAMACH MOF	25
5.1. SPOSÓB WYBORU PROJEKTÓW.....	25
5.2. PROJEKT STRATEGICZNY	26
5.3. ZESTAWIENIE OBSZARÓW TEMATYCZNYCH	27
6. PRZESTRZENNY WYMIAR STRATEGII	33
6.1. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	33
6.1.1. <i>Struktura funkcjonalno-przestrzenna – potencjały i zagrożenia.....</i>	<i>33</i>
6.1.2. <i>Obszary strategicznej interwencji</i>	<i>35</i>
6.1.2.1. <i>Gminy MOF Elbląga jako OSI w dokumentach rządowych</i>	<i>35</i>
6.1.2.2. <i>Gminy MOF Elbląga jako OSI w Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030.....</i>	<i>35</i>
6.2. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	36

7.	ZGODNOŚĆ CELÓW STRATEGII MOF ELBLĄGA 2030 Z DOKUMENTAMI RZĄDOWYMI I STRATEGIĄ WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030	39
7.1.	CELE STRATEGICZNE MOF ELBLĄGA A CELE STRATEGII NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU	39
7.2.	CELE STRATEGICZNE MOF ELBLĄGA A CELE KRAJOWEJ STRATEGII ROZWOJU REGIONALNEGO 2030	40
7.3.	CELE STRATEGICZNE MOF ELBLĄGA A CELE STRATEGII WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030	41
7.4.	CELE STRATEGICZNE MOF ELBLĄGA A PRIORYTETY PROGRAMU FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WARMII I MAZUR 2021-2027	42
8.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.....	45
8.1.	ZASADY REALIZACJI STRATEGII	45
8.2.	PODMIOTY REALIZUJĄCE STRATEGIĘ	46
8.3.	WARUNKI I PROCEDURY REALIZACJI INSTRUMENTU ZIT.....	46
8.4.	WYTYCZNE SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	48
8.5.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	48
8.6.	ZAŁOŻENIA MONITORINGU I EWALUACJI	50
9.	OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA STRATEGII.....	55
10.	STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	61
11.	SPRAWOZDANIE Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	62
12.	LITERATURA.....	63
13.	SPISY	64

Skróty użyte w dokumencie

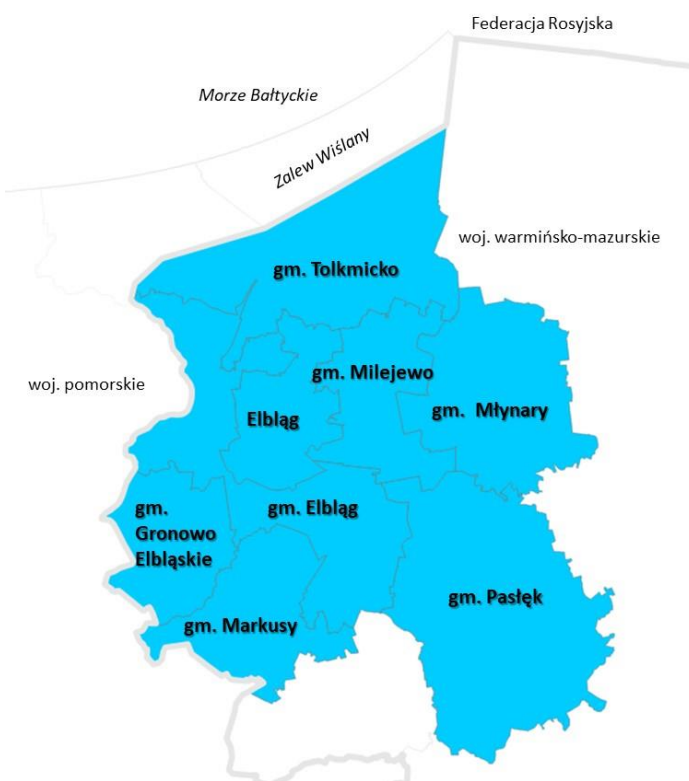
Skrót	Rozwinięcie
b.r.	brak roku
B+R	Badania i rozwój
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EUR	euro
FEPW	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
FEWIM	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
KE	Komisja Europejska
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
km	kilometr
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
m ²	metr kwadratowy
mld	miliard
mIn	milion
MDW	Międzynarodowa Droga Wodna
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
MWh	megawatogodzina
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OZE	Odnawialne źródła energii
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PZPW WM	Plan Zagospodarowania Województwa Warmińsko-Mazurskiego
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
UE	Unia Europejska
URE	Urząd Regulacji Energetyki
W-M2030	Warmińsko-Mazurskie 2030 – Strategia Rozwoju Województwa
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1. Misja Strategii

Strategia rozwoju ponadlokalnego MOF Elbląga 2030 pełniąca rolę strategii terytorialnej ZIT powstała w wyniku deklaracji samorządów lokalnych tworzących Miejski Obszar Funkcjonalny Elbląga chęci kontynuacji i rozwoju współpracy zapoczątkowanej w 2013 roku, której efektem było opracowanie Strategii Rozwoju Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego/ Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (przyjętej w 2015 r.). W skład Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego zgodnie z tzw. „metodyką Śleszyńskiego” weszły: Miasto Elbląg, Gmina Elbląg, Miasto Braniewo, Gmina Braniewo, Gmina Frombork, Gmina Tolkmicko, Gmina Milejewo, Gmina Młynary, Gmina Pasłęk, Gmina Rychliki, Gmina Markusy, Gmina Gronowo Elbląskie. Natomiast obszar realizacji instrumentu ZIT dotyczył tylko pięciu gmin, którymi były: Miasto Elbląg, Gmina Elbląg, Gmina Milejewo, Gmina Młynary oraz Gmina Tolkmicko.

Niniejsza Strategia obejmuje swoim zasięgiem mniejszy obszar niż wskazywany w poprzednim dokumencie, co wynika z zasięgu OSI MOF Elbląga wyznaczonego w Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030, a jednocześnie jest on szerszy w stosunku do tego, na którym dotychczas realizowane były Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w perspektywie UE 2014-2020. Przyjęta w lutym 2020 roku przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Strategia Warmińsko-Mazurskie 2030 określiła łącznie dziesięć obszarów strategicznej interwencji, wśród których znajduje się OSI MOF Elbląga. W skład OSI MOF Elbląga wchodzi: miasto Elbląg, gminy miejsko-wiejskie: Młynary, Pasłęk, Tolkmicko oraz gminy wiejskie: Elbląg, Gronowo Elbląskie, Markusy, Milejewo (Mapa 1).

Mapa 1. Obszar MOF Elbląga objęty strategią

Źródło: opracowanie własne.

Samorzady lokalne wchodzące w skład OSI MOF Elbląga wyrażają wolę, by misją Strategii było:

ułatwienie działań o charakterze ponadlokalnym, ale również ważnych z punktu widzenia poszczególnych gmin, których realizacja będzie przyczyniać się do wzrostu jakości życia i atrakcyjności inwestycyjnej całego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga.

Strategia traktowana jest zatem jako **narzędzie mobilizacji, koordynacji i współrealizacji różnorodnych działań** wewnątrz obszaru MOF, a jednocześnie jest instrumentem służącym do wykorzystania zasobów zewnętrznych wspierających określone w Strategii kierunki działań oraz założone cele rozwoju, które mają doprowadzić cały obszar do osiągnięcia jego wizji w 2030 roku (zob. rozdz. 2.).

2. Wizja MOF Elbląga w 2030 roku

W 2030 roku Miejski Obszar Funkcjonalny Elbląga będzie:

wyspecjalizowany, silny i przyjazny!

MOF wyspecjalizowany oznacza wysokie kompetencje we wdrażaniu innowacji i innowacyjnej gospodarki. W 2030 roku w MOF Elbląga innowacyjność będzie dotyczyła praktycznie każdej sfery życia. Będzie to również obszar innowacji społecznych. Przedsiębiorstwa funkcjonujące w MOF Elbląga będą nie tylko wspierały rozwój inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego, ale również będą przyczyniały się do rozwoju przemysłu 4.0 włączając się w globalne łańcuchy dostaw.

Siła MOF będzie przejawiała się w wysokiej pozycji ośrodka subregionalnego w gronie innych tego typu obszarów w Polsce. Znaczenie MOF Elbląga w wymiarze gospodarczym, naukowym, kulturowym i transportowym będzie pozwalało włączać się w dynamiczną współpracę z Metropolią Trójmiejską oraz we współpracę międzynarodową.

MOF przyjazny, to przede wszystkim obszar o bardzo wysokiej atrakcyjności z punktu widzenia standardu życia oraz funkcjonowania biznesu, która będzie wynikała z wysokiej jakości środowiska, potencjału gospodarki, wysokich kwalifikacji mieszkańców oraz bezpieczeństwa. Czynniki te będą przekładały się na konkurencyjność rynkową i przyciąganie kapitału finansowego, intelektualnego oraz kulturowego w całym obszarze funkcjonalnym.

Realizacja wizji wymaga wykorzystania wszystkich impulsów rozwojowych, w tym nowo pojawiających się, jak powstanie drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską. MOF Elbląga ma szansę stać się zwornikiem łączącym regiony, kultury i gospodarki, obszarem wymiany oraz wzbogacania towarów i usług.

Osiągnięciu wizji rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga w 2030 roku podporządkowano cele i kierunki działań.

3. Synteza i wnioski z diagnozy

Pełny dokument diagnostyczny dla MOF Elbląga stanowi *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga*. W niniejszym rozdziale zaprezentowano przygotowane na jej podstawie:

- syntezę najważniejszych treści diagnostycznych wraz z kluczowymi problemami, potrzebami i potencjałami rozwojowymi obszaru (Tabele 1-6);
- wnioski strategiczne.

Synteza oraz główne wnioski z diagnozy zostały przedstawione w układzie trzech głównych obszarów tematycznych. Treści ze wskazanego dokumentu diagnostycznego zostały wzbogacone lub zaktualizowane o najnowsze dane statystyczne¹.

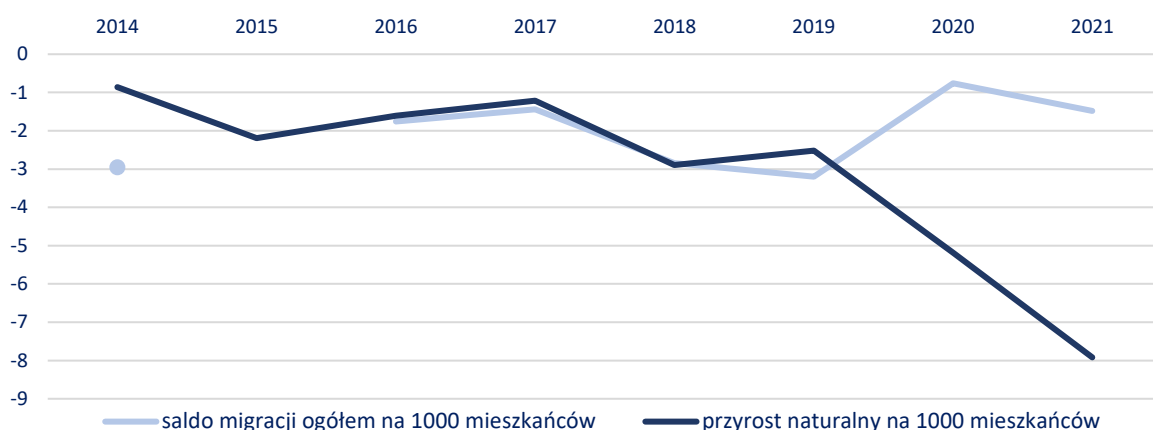
W trakcie przygotowywania strategii rozwinął się konflikt zbrojny na terenie Ukrainy. Agresja Federacji Rosyjskiej wywołała kryzys, który dotyka w szczególności Europę, ale również inne części świata. Zerwanie relacji na linii kraje europejskie – Federacja Rosyjska oraz rozwój działań wojennych powodują olbrzymią niepewność w szczególności krajów i regionów graniczących z Rosją. Długość trwania zagrożenia oraz jego skutki są obecnie trudne do oszacowania.

3.1. Sfera społeczna

Pomimo znaczącego w skali województwa potencjału ludnościowego, w MOF Elbląga zachodzą negatywne procesy demograficzne, które są widoczne również w skali całego kraju. Na obszarze sukcesywnie ubywa mieszkańców, do czego przyczyniają się zarówno naturalne procesy związane ze starzeniem się społeczeństwa, niski poziom dzietności, jak i ruch migracyjny ludności. W 2021 roku wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi była szczególnie wysoka w mieście Elbląg (34%) oraz gm. Tolkmicko (29,5%), co w obu przypadkach przekroczyło przeciętną wartość dla kraju i województwa. Biorąc pod uwagę cały obszar, wśród kluczowych danych w zakresie zjawisk demograficznych wskazać należy od kilku lat stale ujemne saldo migracji oraz ujemny przyrost naturalny, który zachowuje tendencję spadkową (Wykres 1).

¹ Jeśli w syntezie diagnozy nie wskazano inaczej, to pochodzą one z BDL GUS.

Wykres 1. Procesy demograficzne w MOF Elbląga w latach 2014-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Intensywne procesy migracji zachodzą także wewnątrz MOF w ramach zjawiska suburbanizacji. To znaczy, że pomimo ogólnego ubytku potencjału ludnościowego MOF, stale zaludnia się gmina wiejska Elbląg, a w ostatnim czasie ponownie także gmina Milejewo (w obu przypadkach w 2021 roku saldo migracji na 1000 mieszkańców było na poziomie 6). Poziom podstawowych usług społecznych i zdrowotnych na terenie MOF można ocenić pozytywnie, co generuje potencjał do efektywnej konkurencji o mieszkańców. Nie oznacza to jednak, że potrzeby w tym zakresie nie istnieją – wsparcia potrzebują zarówno rodziny, osoby w wieku senioralnym, jak i osoby z niepełnosprawnością. Podobnie, jak seniorów, w ogólnej liczbie ludności wzrasta także liczba tej grupy społecznej (*Elbląski Program Usług Społecznych*). Według danych z ostatniego spisu powszechnego, osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności stanowiły 12% populacji MOF. Wsparcie – opiekuńcze i w zakresie podstawowych usług społecznych – potrzebne jest nie tylko w obszarze miasta, ale zwłaszcza poza jego granicami.

Spółeczność MOF Elbląga można generalnie uznać za aktywną. Wyraża się to zwłaszcza w liczbie fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych zarejestrowanych na tym terenie. W 2021 roku było ich relatywnie więcej niż przeciętnie w Polsce i województwie (4,86 na 1000 osób, podczas gdy w Polsce 4,26, a w woj. 4,54), ale problemem obszaru pozostaje ich niewystarczający potencjał, zwłaszcza w obszarze wsparcia społecznego. W obszarze funkcjonują miejsca aktywności kulturalnej, takie jak kina, biblioteki czy domy kultury. Na terenie MOF rozwijają się także instytucje służące integracji społecznej, w tym Kluby Seniora.

Tabela 1. Problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe MOF Elbląga w sferze społecznej

Problem	Potencjał	Potrzeba
✓ starzejące się społeczeństwo	✓ dobry poziom edukacji i warunki do jej dalszego rozwoju	✓ ograniczenie migracji młodych ludzi z MOF
✓ drenaż mózgow	✓ dobry poziom opieki zdrowotnej i społecznej	✓ efektywna i wspólna polityka zarządzania obszarem w związku z procesem suburbanizacji
✓ koncentracja usług w Elblągu	✓ wysoka aktywność społeczna	✓ uwzględnienie osób i rodzin ze szczególnymi potrzebami, w tym seniorów (srebrna ekonomia), w planowaniu dalszego rozwoju sektora usług
	✓ rozwinięte mieszkalnictwo	✓ działania na rzecz integracji międzypokoleniowej
		✓ wzmacnianie potencjału NGO

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Elbląga*.

Biorąc pod uwagę powyższą syntezę diagnozy można sformułować następujące wnioski strategiczne:

Wniosek 1. W MOF Elbląga powinny zostać wdrożone działania, które pomogą sprostać ogólnokrajowej konkurencji związanej z zatrzymywaniem i przyciąganiem młodych mieszkańców.

Wniosek 2. W MOF występują obecnie relatywnie dobre warunki do życia zarówno osób młodych, jak i seniorów, jednak wymagają one stałego rozwoju i pełniejszego dostosowywania do potrzeb poszczególnych grup społecznych.

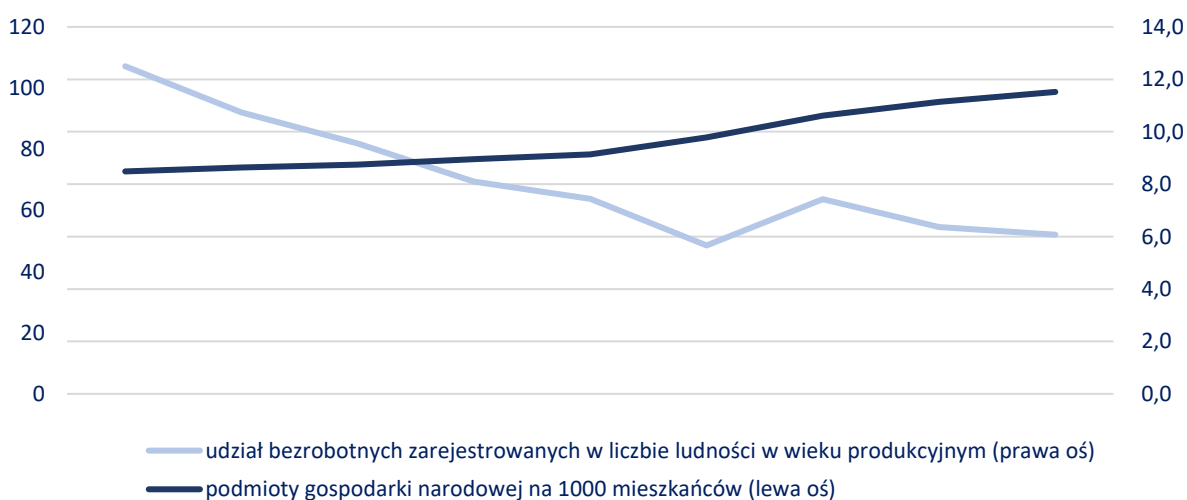
3.2. Sfera gospodarcza

3.2.1. Ogólny potencjał gospodarczy

Biorąc pod uwagę dwa podstawowe wskaźniki rozwoju gospodarczego obszaru, tj. poziom bezrobocia oraz przedsiębiorczość, w MOF Elbląga zachodzą w ostatnich latach pozytywne zmiany (Wykres 2).

Systematycznie wzrasta poziom przedsiębiorczości, która jest najbardziej rozwinięta w jego mieście rdzeniu, a w ostatnich latach intensywnie rozwija się także w obszarze gminy wiejskiej Elbląg. Wskaźnik przedsiębiorczości, który odnotowany został w obu tych gminach (w 2022 roku odpowiednio 123 i 124 podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców) jest wyższy od średniej w województwie (105), ale niższy od wartości krajowej (132).

Wykres 2. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców oraz bezrobocie w MOF Elbląga w latach 2014-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W gminie wiejskiej Elbląg rozwija się jednak głównie sfera mikro i małych przedsiębiorstw (relokowane prawdopodobnie razem z mieszkańcami w ramach procesu suburbanizacji), podczas gdy miasto przyciąga również większe podmioty gospodarcze. W mieście rozwijane są także podmioty należące do inteligentnych specjalizacji województwa. Głównie w Elblągu funkcjonują instytucje otoczenia biznesu, takie jak Elbląski Park Technologiczny, Elbląska Rada Kłastrów czy Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, a także tereny inwestycyjne należące do obszaru Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

W mieście zlokalizowane są uczelnie wyższe, a także szkoły zawodowe². Od 2020 roku na jego terenie funkcjonuje Elbląskie Centrum Edukacji Zawodowej, które stanowi platformę współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy szkołami zawodowymi, przedstawicielami biznesu, sektorem nauki, Parkiem Technologicznym a Urzędem Pracy, co ma służyć poprawie efektywności funkcjonowania szkolnictwa zawodowego, w tym też poprzez inwestycje w infrastrukturę, sprzęt czy kompetencje nauczycieli.

Współpraca pomiędzy ośrodkami naukowymi i edukacyjnymi a przedstawicielami gospodarki stwarza możliwość do bardziej efektywnego rozwoju obu tych sektorów. Pomimo że na terenie MOF Elbląga istotnie spada bezrobocie, to jego średni poziom w 2022 roku był wyższy niż przeciętnie w Polsce oraz województwie warmińsko-mazurskim. W przeprowadzonym na potrzeby diagnozy badaniu przedsiębiorców istotne okazały się problemy związane z dopasowaniem wykształcenia miejscowej ludności do potrzeb kształtowanego przez biznes rynku pracy. Zdaniem przedsiębiorców kluczowy w tym zakresie jest rozwój zawodów tradycyjnych, kształtowanych w szkołach zawodowych. Wsparcie dla osób bezrobotnych na terenie MOF zapewniają także organizacje pozarządowe oraz podmioty zatrudnienia socjalnego.

Tabela 2. Problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe MOF Elbląga w sferze gospodarczej – ogólny potencjał gospodarczy

Problem	Potencjał	Potrzeba
✓ koncentracja gospodarcza w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ potencjał do rozwoju współpracy między nauką a biznesem ✓ rozwój współpracy wewnątrz biznesu ✓ rozwój wykwalifikowanej kadry 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ stworzenie atrakcyjnej oferty edukacyjnej i rynku pracy dla osób młodych ✓ dostosowanie kierunków rozwoju edukacji do potrzeb przedsiębiorców ✓ kontynuacja działań wzmacniających potencjał gospodarczy także poza rdzeniem MOF Elbląga

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Elbląga*.

Biorąc pod uwagę powyższą syntezę diagnozy można sformułować następujący wniosek strategiczny:

Wniosek 3. Generowany w Elblągu potencjał, w tym naukowo-badawczy i gospodarczy, powinien być wzmacniany także w zakresie ukierunkowania na rozwój inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.

Wniosek 4. Działania powinny być skoncentrowane także na tym, jak zatrzymać w obszarze wykwalifikowaną kadrę i młodych mieszkańców, którzy w MOF mogliby wspierać przedsiębiorczość, np. poprzez założenie własnej działalności gospodarczej.

3.2.2. Turystyka

MOF Elbląga charakteryzują wyjątkowe walory przyrodnicze, a wśród najważniejszych zabytków i atrakcji turystycznych wskazać należy Kanał Elbląski oraz liczne obiekty dziedzictwa kulturowego we

² W tym opracowaniu przyjęto, że szkołami zawodowymi zgodnie ze prawem oświatowym są szkoły prowadzące kształcenie zawodowe oraz szkoły artystyczne.

wszystkich gminach MOF. Na terenie MOF odbywają się także liczne wydarzenia o charakterze kulturalnym i sportowym. Obszar predestynowany jest do rozwoju różnych form turystyki i charakteryzuje się dość dobrze rozwiniętą infrastrukturą turystyczną.

MOF Elbląga w mniejszym niż przeciętnie w Polsce i województwie warmińsko-mazurskim stopniu przyciąga na swój teren turystów zagranicznych i wartość tego wskaźnika zanotowała tendencję spadkową. Do 2019 roku, tj. przed pandemią COVID-19, liczba turystów zagranicznych na 1000 mieszkańców była wyższa niż w województwie warmińsko-mazurskim, zaś od 2020 roku jest ona stale niższa. Ruch turystyczny skoncentrowany jest w kilku gminach MOF, co ma związek z brakiem dostępnej bazy noclegowej na obszarach wiejskich. Niewykorzystany w pełni potencjał turystyczny stanowi wciąż Zalew Wiślany, szczególnie w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji wodnej.

Tabela 3. Problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe MOF Elbląga w sferze gospodarczej – turystyka

Problem	Potencjał	Potrzeba
✓ niedoinwestowanie obszarów wiejskich	✓ warunki do rozwoju agroturystyki	✓ aktywizacja obszarów wiejskich i skuteczna promocja turystyczna
✓ słabość promocji turystycznej	✓ warunki do rozwoju turystyki kulturowej i sportowej	✓ zwiększenie zasięgu oddziaływania walorów o charakterze kulturalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Elbląga*.

Biorąc pod uwagę powyższą syntezę diagnozy można sformułować następujące wnioski strategiczne:

Wniosek 5. Poza atrakcyjnością przyrodniczą, MOF Elbląga posiada walory turystyczne o charakterze antropogenicznym, w znacznym stopniu będące domeną centralnego ośrodka (instytucje kultury, wydarzenia kulturalne i sportowe).

Wniosek 6. Potencjał turystyczny obszaru stwarza możliwość wykorzystania dotychczas w mniejszym stopniu użytkowanych i rozwiniętych gospodarczo obszarów wiejskich.

3.3. Sfera przestrzenna

3.3.1. Środowisko przyrodnicze

MOF Elbląga charakteryzuje się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi. Położony jest na obszarze zróżnicowanym i cennym przyrodniczo, a wśród najważniejszych jego cech wymienić należy: Zalew Wiślany, Żuławy Wiślane, urozmaiconą rzeźbę terenu, bogactwo roślinne i obszary prawnie chronione (stanowią one ok. 45% obszaru MOF). Na terenie MOF Elbląga występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią³ i są to tereny: wzdłuż brzegu Zalewu Wiślanego, na Żuławach Wiślanych, w basenie Jeziora Druzno oraz wzdłuż rzek – Elbląg, Nogat, Bauda i Wąska.

³ „obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (10%) i średnie (1%) tzn. wynosi odpowiednio raz na 10 lat i raz na 100 lat, pas techniczny oraz obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska.” (*Prognoza Oddziaływania Na Środowisko dla projektu dokumentu „MOF Elbląga 2030. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego”, Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (art. 16 pkt 34)*)

Tabela 4. Problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe MOF Elbląga w sferze przestrzennej – środowisko przyrodnicze

Problem	Potencjał	Potrzeba
✓ zagrożenia powodziowe	✓ warunki do rozwoju sektora turystyki	✓ adaptacja do zmian klimatu i ochrona zasobów, w tym odpowiedź na zagrożenie powodzią
✓ restrykcje związane z ochroną przyrodniczą części obszaru	✓ konkurencyjność osiedleńcza	✓ zrównoważony rozwój przestrzenny w kontekście ograniczeń związanych z systemem ochrony przyrody

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Elbląga*.

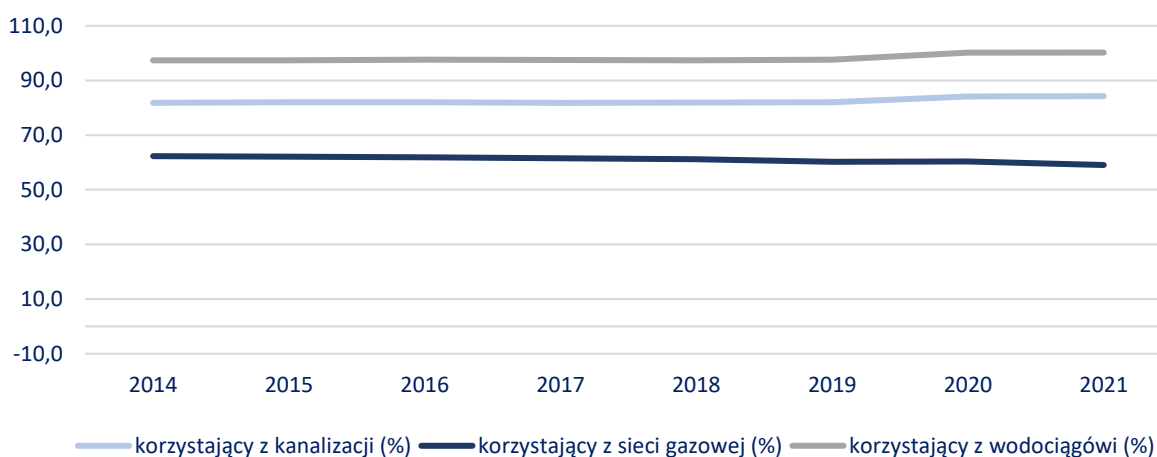
Biorąc pod uwagę powyższą syntezę diagnozy można sformułować następujący wniosek strategiczny:

Wniosek 7. Obszar środowiska przyrodniczego, na którym położony jest MOF Elbląga, wymaga wsparcia oraz nakładów finansowych zarówno w kontekście ochrony, jak i odpowiedniego wykorzystania jego potencjału.

3.3.2. Infrastruktura

MOF Elbląga charakteryzuje się zróżnicowaniem w zakresie dostępności poszczególnych typów infrastruktury (Wykres 3). Jako dobry określić można dostęp do sieci wodociągowej, jest on bowiem także równomierny wewnątrz całego obszaru MOF, choć część terenów wiejskich (w tym gmina Elbląg oraz Milejewo) posiada wciąż braki w tym zakresie. W przypadku pozostałych typów infrastruktury, tj. gazowej i kanalizacyjnej, dostęp do poszczególnych sieci nie jest równomierny wewnątrz obszaru. Szczególny problem dotyczy sieci gazowej, która w części gmin w ogóle nie jest dostępna.

Wykres 3. Dostępność do infrastruktury sieciowej w MOF Elbląga w latach 2014-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W MOF Elbląga różna jest także dostępność do internetu. Najlepszy dostęp do internetu szerokopasmowego występuje w mieście Elbląg (62% budynków⁴), zaś najniższy na terenie gmin wiejskich, tj. Markusy oraz Elbląg.

⁴ Dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej według stanu na koniec 2019 roku.

Tabela 5. Problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe MOF Elbląga w sferze przestrzennej – infrastruktura

Problem	Potencjał	Potrzeba
✓ niedoinwestowanie obszarów wiejskich w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej i gazowej	✓ relatywnie dobra dostępność do instalacji wodociągowej na obszarze całego MOF	✓ wyrównanie różnic w zakresie dostępności infrastruktury gazowej i kanalizacyjnej ✓ wyrównanie różnic w zakresie dostępności infrastruktury telekomunikacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Elbląga*.

Biorąc pod uwagę powyższą syntezę diagnozy można sformułować następujący wniosek strategiczny:

Wniosek 8. Wyrównanie różnic rozwojowych w poszczególnych częściach MOF może pomóc w zwiększeniu potencjału osiedleńczego i turystycznego obszaru. Rozwój infrastruktury wpłynie także pozytywnie na jakość środowiska przyrodniczego.

3.3.3. Komunikacja

Obszar cechuje korzystne nadmorskie i przygraniczne położenie oraz dogodne warunki komunikacyjne. Strategiczne położenie MOF Elbląga związane jest lokalizacją na styku licznych szlaków, w tym o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

MOF Elbląga skomunikowany jest z innymi częściami Polski transportem autobusowym oraz kolejowym. Wśród głównych problemów komunikacyjnych wymienia się słabość połączeń ze stolicą województwa – Olsztynem oraz Warszawą.

W MOF funkcjonuje transport zbiorowy, organizowany głównie przez Zarząd Komunikacji Miejskiej w Elblągu oraz PKS. Znaczenie dla mieszkańców ma jednak ciągle przede wszystkim transport indywidualny. W 2021 roku na terenie powiatu elbląskiego zarejestrowanych było 740 samochodów na 1000 mieszkańców, co stanowiło wartość wyższą niż przeciętnie w Polsce i województwie warmińsko-mazurskim⁵. Według danych dotyczących jakości powietrza na terenie Elbląga, problemem obszaru jest nadmierna emisja zanieczyszczeń w postaci benzo(A)pirenu, który emitowany jest między innymi przez transport (*Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Gminy Miasto Elbląg na lata 2017-2030*).

Tabela 6. Problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe MOF Elbląga w sferze przestrzennej – komunikacja

Problem	Potencjał	Potrzeba
✓ połączenia z Olsztynem i Warszawą	✓ już obecnie duży potencjał do rozwoju opartego o potencjał ośrodków województwa pomorskiego	✓ poprawa istniejących połączeń ✓ rozwój oraz zintegrowanie infrastruktury drogowej i kolejowej z transportem morskim
✓ stosunki polityczne z Rosją	✓ przewidywany wzrost znaczenia Portu Morskiego w Elblągu w związku z przekopem Mierzei Wiślanej	✓ rozwój transportu zbiorowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Elbląga*.

Biorąc pod uwagę powyższą syntezę diagnozy można sformułować następujący wniosek strategiczny:

⁵ Dane GUS, dostępne tylko na poziomie powiatów.

Wniosek 9. Dalsza poprawa korzystnych uwarunkowań komunikacyjnych obszaru nastąpi poprzez budowę kanału przez Mierzę Wiślaną, jednak pełne wykorzystanie potencjału wymaga stałych inwestycji infrastrukturalnych, w tym drogowych czy kolejowych.

3.4. Integracja wymiaru społecznego, gospodarczego i środowiskowego

Powiązania pomiędzy sferą społeczną, gospodarczą a środowiskową zostały zarysowane w każdym z powyższych rozdziałów diagnostycznych. Poniżej sformułowane zostały wnioski podsumowujące syntezę diagnozy, dodatkowo wynikające z integracji tych trzech sfer:

Wniosek 10. Strategiczne położenie komunikacyjne i walory przyrodnicze obszaru powinny stanowić główny potencjał gospodarczy MOF, zarówno w kontekście rozwoju sektora turystycznego, jak i przyciągania nowych inwestycji.

Wniosek 11. Potencjał ludzki i społeczny MOF Elbląga może zostać wzmocniony poprzez inwestycje zarówno w sferę społeczną, gospodarczą, jak i środowiskową. Szczególnie w tym zakresie istotne są działania mające na celu ograniczenie procesu drenażu mózgow, który oddziałuje na rozwój gospodarczy MOF.

3.5. Analiza SWOT

Analiza SWOT została przygotowana w oparciu o wnioski wynikające z *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga*, a także z przeprowadzonych warsztatów strategicznych. Analiza SWOT stanowi przejście między diagnozą a celami, dlatego zawarte w niej zapisy mają wymiar strategiczny. Z jednej strony SWOT wskazuje kluczowe dla MOF Elbląga zagadnienia nawiązując do diagnozy, z drugiej zaś SWOT stanowiła w pracach warsztatowych podstawę do dyskusji o celach rozwoju. Powiązanie diagnozy, analizy SWOT i celów w kontekście zintegrowanych inwestycji terytorialnych znajduje się w rozdz. 4.2 w tabeli 7.

Analiza ma charakter tradycyjny – mocne i słabe strony stanowią czynniki wewnętrzne, zaś szanse i zagrożenia są czynnikami oddziałującymi z otoczenia MOF Elbląga. Przy każdym mocnej i słabej stronie w nawiasie podany został numer rozdziału, w którym opisane zostały cele wykazujące bezpośredni związek z czynnikiem analizy SWOT.

Mocne strony	Słabe strony
✓ atrakcyjność przyrodnicza generująca potencjał do rozwoju turystyki i osadnictwa (4.3, 4.4)	✓ zagrożenie powodziowe (4.3)
✓ położenie i dostępność komunikacyjna (4.7)	✓ starzejące się społeczeństwo (4.5, 4.6)
✓ port morski w Elblągu (4.7)	✓ emigracja młodych osób (4.5, 4.6)
✓ jakość usług (edukacja, mieszkalnictwo, opieka zdrowotna i społeczna) (4.6)	✓ niewystarczający potencjał organizacji pozarządowych (4.5)
✓ aktywność społeczna (4.5)	✓ niski poziom współpracy w relacji NGO-JST oraz NGO-NGO (4.5)

- ✓ potencjał instytucjonalny oraz badawczo-naukowy Elbląga (4.4)
- ✓ potencjał kulturalny Elbląga i dziedzictwo kulturowe obszaru (4.5)
- ✓ ponadlokalne wydarzenia sportowe (4.6)
- ✓ wzrost poziomu przedsiębiorczości i potencjał do rozwoju inteligentnych specjalizacji (4.4)
- ✓ kultura współpracy wewnątrz sektora biznesu (4.4)
- ✓ presja mieszkańców na działania proekologiczne w zakresie poszanowania energii (4.3)
- ✓ niewystarczająca względem rosnących potrzeb infrastruktura sportowo-rekreacyjna (4.6)
- ✓ nierówności w dostępie do części infrastruktury technicznej (sieci gazowej i kanalizacyjnej) (4.3)
- ✓ nierówności w dostępie do sieci telekomunikacyjnej (4.7)
- ✓ promocja turystyczna (4.4)
- ✓ niewykorzystany potencjał portu morskiego w Elblągu (4.7)
- ✓ niewystarczające powiązania komunikacyjne portu w Elblągu z otoczeniem (4.7)
- ✓ niewystarczająco rozwinięta komunikacja zbiorowa (4.7)

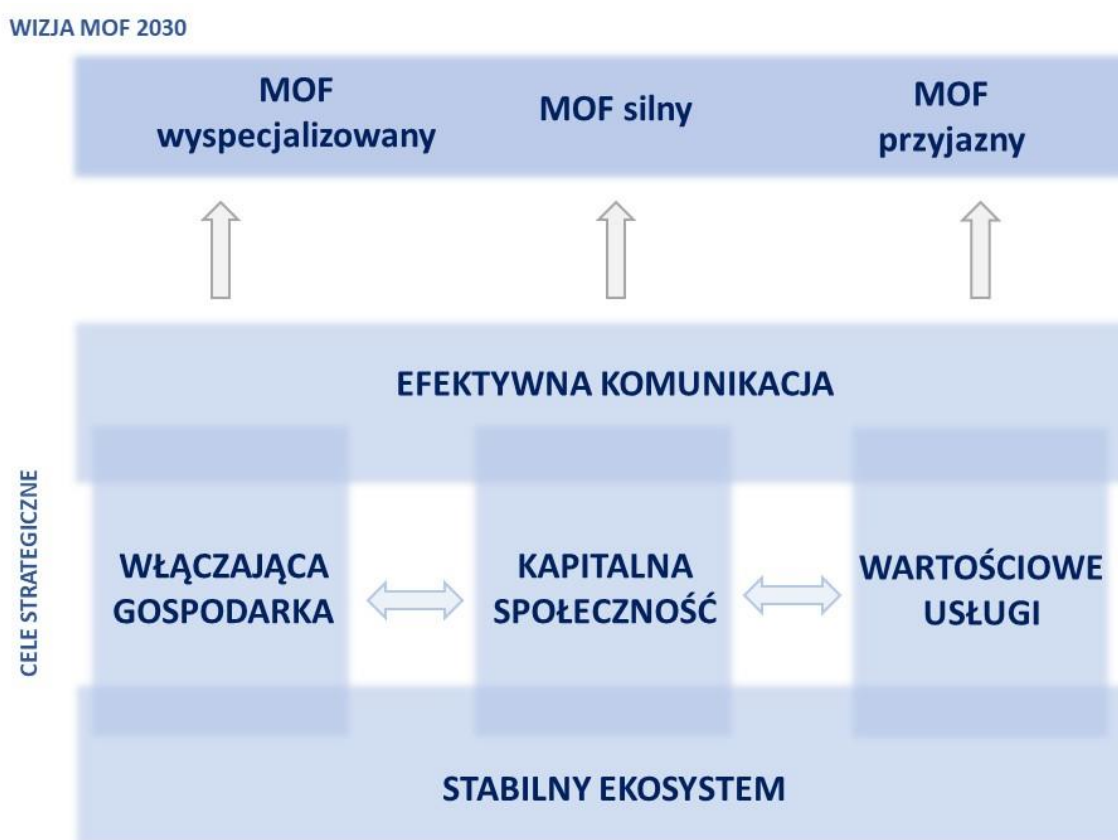
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską ✓ zainteresowanie turystów i nowych mieszkańców osiedleniem się na terenie MOF ✓ rozwój współpracy z ośrodkami województwa pomorskiego ✓ dostępność zewnętrznych środków finansowych, w tym funduszy europejskich (ZIT) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ konsekwencje społeczno-gospodarczo-polityczne wojny w Ukrainie ✓ pandemia COVID-19 i potencjalny związany z nią długofalowy kryzys ✓ konkurencja o młodych mieszkańców ze strony silnych ośrodków miejskich ✓ konkurencja o turystów ze strony innych atrakcyjnych przyrodniczo obszarów woj. warmińsko-mazurskiego ✓ zmiany klimatu wzmacniające zagrożenie powodziowe ✓ utrzymujące się niekorzystne relacje na linii Unia Europejska – Rosja

4. Cele strategiczne i kierunki rozwoju

4.1. Współzależność wizji i celów strategicznych

Wizja rozwoju MOF Elbląga będzie realizowana przez pięć celów strategicznych (Rysunek 1), które są współzależne. Dwa cele strategiczne: efektywna komunikacja oraz stabilny ekosystem mają charakter horyzontalny, co oznacza, że ich realizacja jest istotna z punktu widzenia trzech celów wertykalnych. Jako kluczowy cel wertykalny uznano kapitalną społeczność, która stanowi centrum myślenia o rozwoju MOF.

Rysunek 1. Struktura celów strategicznych

Źródło: opracowanie własne.

4.2. Zintegrowany charakter celów

Cele strategiczne dla MOF Elbląga zostały zaprojektowane zgodnie z podejściem zintegrowanym, to znaczy:

- cele oddziałują na siebie wzajemnie i uzupełniają się tematycznie, a jednocześnie część podejmowanych w nich zagadnień ma charakter horyzontalny, co wykazano w rozdziale 4.1;

- cele realizują zasadę podejścia terytorialnego, to znaczy z jednej strony dotyczą całego obszaru MOF Elbląga, w tym zarówno części miejskiej, jak i wiejskiej, z drugiej – są skoncentrowane terytorialnie (zob. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej), a w ich ramach realizowane są projekty odpowiadające na problemy i potencjały obszaru;
- w związku z tym, że poszczególne projekty dotyczą różnych samorządów, cele realizowane są we współpracy, co służy także wzmocnieniu istniejących relacji funkcjonalnych;
- horyzontalność celów przekłada się także na integrację różnych grup społecznych zaangażowanych w realizację dokumentu;
- cele integrują w swoich założeniach zarówno działania twarde, jak i miękkie.

W kontekście realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych szczególnie istotne są cele: Stabilny ekosystem, Wartościowe usługi, Kapitalna społeczność oraz Efektywna komunikacja, w ramach których zaplanowano realizację czterech obszarów tematycznych (zob. rozdział 5). W ramach każdego z tych celów podejmowane będą działania, które również spełniają warunki podejścia zintegrowanego (Tabela 7).

Tabela 7. Zintegrowanie celów w ramach realizacji ZIT

	Cel strategiczny			
	Stabilny ekosystem	Efektywna komunikacja	Wartościowe usługi	Kapitalna społeczność
Kluczowe odniesienia do diagnozy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ postępująca suburbanizacja ✓ wysoki potencjał przyrodniczy ✓ korzystne wskaźniki ruchu turystycznego ✓ niekorzystne wskaźniki dostępności infrastruktury technicznej (szczególnie w gminach wiejskich) ✓ zagrożenia powodziowe 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nadmorskie położenie i funkcjonowanie portu w Elblągu ✓ słabość połączeń komunikacyjnych z Warszawą i Olsztynem ✓ duże znaczenie transportu indywidualnego w podróży ✓ niekorzystne wskaźniki emisji spalin ✓ braki w dostępie do internetu w części gmin 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ koncentracja usług w Elblągu ✓ korzystne oceny usług podstawowych społecznych i ich problem z ich rozmieszczeniem na terenie MOF ✓ niekorzystne wskaźniki demograficzne ✓ obecność uczelni wyższych, techników i szkół zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niekorzystne wskaźniki demograficzne ✓ korzystne wskaźniki aktywności społecznej ✓ wysoki potencjał instytucjonalny
Bezpośrednie odniesienia analizy SWOT do celu (bez uwarunkowań zewnętrznych)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ atrakcyjność przyrodnicza generująca potencjał do rozwoju turystyki i osadnictwa ✓ presja mieszkańców na działania proekologiczne w zakresie poszanowania energii ✓ zagrożenie powodziowe ✓ nierówności w dostępie do części infrastruktury technicznej (sieci gazowej i kanalizacyjnej) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ położenie i dostępność komunikacyjna ✓ port morski w Elblągu ✓ nierówności w dostępie do sieci telekomunikacyjnej ✓ niewykorzystany potencjał portu morskiego w Elblągu ✓ niewystarczające powiązania komunikacyjne portu w Elblągu z otoczeniem ✓ niewystarczająco rozwinięta komunikacja zbiorowa 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ jakość usług (edukacja, mieszkalnictwo, opieka zdrowotna i społeczna) ✓ ponadlokalne wydarzenia sportowe ✓ starzejące się społeczeństwo ✓ emigracja młodych osób ✓ niewystarczająca względem rosnących potrzeb infrastruktura sportowo-rekreacyjna 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ aktywność społeczna ✓ potencjał kulturalny Elbląga i dziedzictwo kulturowe obszaru ✓ starzejące się społeczeństwo ✓ emigracja młodych osób
Kierunki działań podejmowane w ramach projektów ZIT	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podnoszenie efektywności energetycznej, w tym termomodernizacja 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój dróg i ścieżek rowerowych oraz infrastruktury dla pieszych ✓ rozwój transportu niskoemisyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ inwestycje w infrastrukturę edukacyjną ✓ usługi społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ integracja międzypokoleniowa i włączenie seniorów w życie społeczne (w ramach działań dot. usług społecznych)

Zasięg terytorialny	MOF Elbląga	MOF Elbląga	MOF Elbląga	MOF Elbląga
Podmioty zaangażowane	<ul style="list-style-type: none"> ✓ JST ✓ jednostki organizacyjne JST ✓ organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ JST ✓ jednostki organizacyjne JST ✓ przedsiębiorcy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ JST ✓ jednostki organizacyjne JST ✓ organizacje pozarządowe ✓ przedsiębiorcy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ JST ✓ organizacje pozarządowe ✓ przedsiębiorcy
Potencjalne działania komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ edukacja ekologiczna ✓ poprawa stanu środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zrównoważona mobilność 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój infrastruktury społecznej i zdrowotnej ✓ rozwój usług społecznych na rzecz osób ze specjalnymi potrzebami ✓ rewitalizacja ✓ dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami ✓ dostęp do dobrej jakości kształcenia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne.

4.3. Cel strategiczny: Stabilny ekosystem

4.3.1. Opis celu i kierunki działań

Cel strategiczny Stabilny ekosystem to cel o znaczeniu horyzontalnym, znajdujący się w podstawie całego układu, co związane jest z jego szerokim i przekrojowym znaczeniem. Cel dotyczy bezpośrednio **sfer środowiska przyrodniczego**, które stanowi kluczowy walor obszaru, zarówno z punktu widzenia jego społeczności, jak i potencjalnych turystów i inwestorów (zob. rozdział 3.3).

Walory przyrodnicze MOF Elbląga wymagają szczególnej opieki. Stabilność środowiska przyrodniczego związana jest zarówno z działaniami podejmowanymi na rzecz rozwoju podstawowej **infrastruktury technicznej**, jak i działaniami ukierunkowanymi na **ochronę walorów krajobrazowych**. Kluczową rolę odgrywają także działania miękkie, związane z kształtowaniem odpowiednich **postaw proekologicznych**, w tym także odnoszących się do właściwej **gospodarki odpadami**.

Miejski Obszar Funkcjonalny Elbląga powinien dążyć do samowystarczalności energetycznej, związanej z jak najszerszym wykorzystaniem potencjału środowiska i **odnawialnych źródeł energii**. W dążeniu do zapewnienia mieszkańcom czystej energii istotny jest także rozwój i modernizacja istniejącej **infrastruktury energetycznej**, jak również podnoszenie **efektywności energetycznej**.

Ze względu na specyficzne walory środowiskowe, MOF Elbląga w szczególnym stopniu boryka się ze **zmianami klimatu**. Właściwa adaptacja i przeciwdziałanie zmianom klimatu, w tym **ochrona przeciwpowodziowa**, są kluczowe dla stabilności środowiska MOF.

W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:

- ✓ **energetyka:**

- rozwój odnawialnych źródeł energii – przy uwzględnieniu ograniczeń krajobrazowych, środowiskowych i przyrodniczych,
- podnoszenie efektywności energetycznej, w tym termomodernizacja,
- wsparcie infrastruktury energetycznej i ciepłowniczej;
- ✓ **adaptacja do zmian klimatu:**
 - działania na rzecz ochrony powietrza – ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przekroczeń dopuszczalnych i docelowych poziomów zanieczyszczeń,
 - przeciwdziałanie powodziom,
 - rozwój terenów zielonych;
- ✓ **gospodarka odpadami:**
 - rozwój gospodarki obiegu zamkniętego,
 - efektywne wykorzystanie zasobów,
 - rozwój infrastruktury do segregacji odpadów;
- ✓ **infrastruktura techniczna:**
 - poprawa efektywności gospodarki wodno-ściekowej – w tym rozbudowa systemów kanalizacji sanitarnej przynajmniej w granicach aglomeracji ściekowych,
 - rozwój infrastruktury odbioru ścieków ze statków – przy uwzględnieniu odpowiedniej przepustowości dla ilości stacjonujących jednostek
- ✓ **świadomość ekologiczna:**
 - działania edukacyjne wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
 - działania edukacyjne w przedsiębiorstwach;
- ✓ **ochrona walorów krajobrazowych:**
 - działania na rzecz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
 - rozwój zrównoważonego modelu turystyki.

4.3.2. Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego

Do kluczowych efektów realizacji celu strategicznego należy zaliczyć:

1. Wzrost znaczenia energii z odnawialnych źródeł w całości energii wykorzystywanej w MOF Elbląga;
2. Poprawę jakości środowiska przyrodniczego;
3. Wzrost stosowanych rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego;
4. Rozwój infrastruktury technicznej związanej z ochroną środowiska;
5. Wzrost bezpieczeństwa w zakresie zagrożeń pogodowych i klimatycznych;
6. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

4.4. Cel strategiczny: Włączająca gospodarka

4.4.1. Opis celu i kierunki działań

Gospodarka MOF Elbląga powinna mieć charakter włączający zarówno dla branż, podmiotów, jak i mieszkańców (zob. rozdział 3.2). Z tego względu cel Włączająca gospodarka odnosi się do szerokiego zestawu zagadnień związanych z rozwojem i wsparciem **kluczowych sektorów gospodarczych**, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich grup społecznych. Kluczowe branże powinny być wspierane na różnych etapach i płaszczyznach ich funkcjonowania.

Istotną rolę odgrywają współpraca i integracja działań oraz wzmacnianie **potencjału instytucjonalnego** w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze. Silne instytucje to instytucje konkurencyjne, zintegrowane i gotowe na zmiany w bliższym i dalszym otoczeniu.

Włączanie mieszkańców do aktywnego życia gospodarczego powinno następować poprzez wspieranie ich **indywidualnych działalności gospodarczych** (co rozumiane jest zarówno przez pomoc w zakładaniu własnych biznesów, jak i w ich dalszym rozwoju), a także poprawę **efektywności lokalnego rynku pracy**.

W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:

- ✓ **kluczowe branże:**
 - przygotowywanie dostępu i uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
 - rozwój i promowanie usług turystycznych i walorów turystycznych,
 - wsparcie przedsiębiorczości związanej z lokalnymi produktami oraz inteligentnymi specjalizacjami województwa;
- ✓ **silne instytucje:**
 - wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki, w tym transformacja cyfrowa i przystosowanie gospodarki do zmian,
 - wzmacnianie potencjału instytucji usług społecznych, w tym Elbląskiego Centrum Usług Społecznych,
 - rozwój współpracy między przedsiębiorstwami, sektorem nauki, sektorem społecznym i podmiotami sektora publicznego, w wymiarze krajowym i międzynarodowym,
 - transfer technologii i komercjalizacja,
 - wsparcie innowacyjności przedsiębiorstw;
- ✓ **przedsiębiorczość:**
 - wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej,
 - rozwój przedsiębiorstw społecznych,
 - wsparcie inkubacyjne dla firm;
- ✓ **rynek pracy:**
 - współpraca szkół z przedsiębiorstwami w zakresie przygotowywania programów staży i praktyk,
 - zwiększenie potencjału instytucji rynku pracy,
 - aktywizacja osób nieaktywnych zawodowo.

4.4.2. Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego

Do kluczowych efektów realizacji celu strategicznego należy zaliczyć:

1. Rozwój i wzmocnienie potencjału kluczowych dla MOF Elbląga branż;
2. Wzmocnienie potencjału i sieciowania instytucji publicznych oraz prywatnych;
3. Wzrost poziomu przedsiębiorczości;
4. Poprawę sytuacji na rynku pracy.

4.5. Cel strategiczny: Kapitał społeczny

4.5.1. Opis celu i kierunki działań

Kapitał społeczny to **społeczność zintegrowana**, świadoma zarówno swoich wartości, jak i wartości obszaru, który zamieszkuje (zob. rozdział 3.1, 3.2, 3.3). Jej funkcjonowanie oparte jest na silnym **kapitale społecznym i kulturowym**. Budowa relacji i włączanie mieszkańców powinny odbywać się zarówno na poziomie mikrowspólnot, jak i współzarządzania zamieszkiwanym obszarem. Integracja międzyludzka dotyczyć powinna wszystkich pokoleń.

W procesie budowy silnego kapitału społecznego istotne są relacje zachodzące pomiędzy różnymi instytucjami, jak i instytucjami a obywatelami. Dlatego istotą celu jest także rozwijanie powiązań i sieci współpracy oraz działania na rzecz wspierania **aktywnego społeczeństwa obywatelskiego**. Relacje międzyludzkie powinny wynikać także z szacunku do zamieszkiwanego obszaru. Budowa lokalnej tożsamości to dbałość o **zdegradowane tereny**, a także lokalne **dziedzictwo kulturowe**.

W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:

- ✓ **lokalna tożsamość:**
 - wzmocnianie kapitału kulturowego,
 - kompleksowe działania rewitalizacyjne i nadawanie obszarom nowych funkcji,
 - ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz usług w zakresie kultury,
 - rozwój wiosek tematycznych;
- ✓ **włączenie i integracja:**
 - odbudowa wspólnot lokalnych,
 - integracja międzypokoleniowa i włączenie seniorów w życie społeczne,
 - wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących (w tym m.in. tworzenie kręgów wsparcia dla osób o zwiększonych potrzebach, pomoc żywnościowa dla osób najuboższych),
 - współzarządzanie obywateli – budżet obywatelski, konsultacje społeczne procesów związanych z zarządzaniem obszarem,
 - wsparcie i włączenie organizacji pozarządowych,
 - rozwijanie partnerstw oraz powiązań sieciowych,
 - rozwój wolontariatu oraz pomocy sąsiedzkiej,
 - integracja migrantów w środowisku lokalnym.

4.5.2. Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego

Do kluczowych efektów realizacji celu strategicznego należy zaliczyć:

1. Wzmocnienie poczucia lokalnej tożsamości wśród mieszkańców;
2. Poprawę poziomu zintegrowania społeczności lokalnej i zaangażowania w życie publiczne.

4.6. Cel strategiczny: Wartościowe usługi

4.6.1. Opis celu i kierunki działań

Wartości płynące z usług oferowanych w MOF Elbląga to nie tylko ich **jakość i dostępność w całym obszarze**, ale także uwzględnienie jego **specyfiki i wartości lokalnych** MOF. Podstawowe usługi powinny być wartością dla każdej grupy społecznej, w tym dla seniorów i osób młodych, którzy często są wykluczeni ze swobodnego dostępu do różnego rodzaju dóbr i usług społecznych (zob. rozdział 3.1).

Dostępne w MOF Elbląga usługi powinny mieć charakter zarówno **usług czasu wolnego**, jak i **usług niezbędnych** do funkcjonowania i zapewnienia **wysokiej jakości życia**. Dostosowanie takich form usług, jak **mieszkalnictwo** czy **edukacja** do potrzeb poszczególnych grup społecznych będzie kluczowe z punktu widzenia budowania konkurencyjności obszaru. Specyficzne warunki przyrodnicze zapewniają warunki do rozwoju **usług sportowych i rekreacyjnych**. W związku z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa, kluczowe znaczenie mają **usługi zdrowotne i opiekuńcze**.

W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:

- ✓ **mieszkalnictwo:**
 - wsparcie dla młodych osób, młodych rodzin oraz osób, które z powodów ekonomicznych nie są w stanie wynająć, bądź nabyć mieszkania,
 - przystosowanie mieszkań dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami,
 - rozwój mieszkalnictwa społecznego;
- ✓ **edukacja:**
 - wsparcie wszystkich etapów edukacji, w tym inwestycje w infrastrukturę edukacyjną;
- ✓ **zdrowie:**
 - rozwój usług w zakresie ochrony zdrowia, w tym m.in. profilaktyka zdrowia, inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie obiektów ochrony zdrowia,
 - rozwój e-usług zdrowotnych;
- ✓ **usługi społeczne:**
 - rozwój usług świadczonych na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami, w tym rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami;
- ✓ **sport i rekreacja:**
 - wspieranie aktywnych form wypoczynku mieszkańców, w tym m.in. rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
- ✓ **bezpieczeństwo:**
 - działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, a w szczególności odporności na sytuacje kryzysowe;

- ✓ **usługi kulturalne:**
 - wspieranie wydarzeń i inicjatyw kulturalnych;
- ✓ **administracja:**
 - rozwój e-usług.

4.6.2. Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego

Do kluczowych efektów realizacji celu strategicznego należy zaliczyć:

1. Rozwój sektora mieszkalnictwa w odniesieniu do potrzeb różnych grup społecznych;
2. Rozwój sektora edukacji na wszystkich jego szczeblach;
3. Poprawę funkcjonowania usług ochrony zdrowia;
4. Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych, w tym dla seniorów i osób z niepełnościami;
5. Wzrost dostępności form aktywnego wypoczynku;
6. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego;
7. Wzrost dostępności usług kulturalnych;
8. Podniesienie jakości usług instytucji publicznych.

4.7. Cel strategiczny: Efektywna komunikacja

4.7.1. Opis celu i kierunki działań

Cel Efektywna komunikacja to drugi z celów horyzontalnych, który jest celem istotnym na wszystkich płaszczyznach życia społeczno-gospodarczego. Efektywna komunikacja to komunikacja zapewniająca sprawne połączenia we wszystkich sferach. W układzie celów znajduje się na zewnątrz, ponieważ efektywna komunikacja powinna umożliwiać dobre połączenia z otoczeniem (zob. rozdział 3.3.2, 3.3.3).

Jej rozwój powinien uwzględniać specyfikę i walory obszaru (**infrastruktura wodna**), jak i zapewniać jego zrównoważony rozwój. Dlatego ważne będą działania mające na celu dbanie o szlaki wodne (ich dostępność, przepustowość i walory środowiskowe), co musi przełożyć się na atrakcyjność turystyczną, ekonomiczną i podniesie walory edukacyjne obszaru. Niwelowanie dystansu rozwojowego w takich obszarach, jak np. **infrastruktura teleinformatyczna**, pozwoli na podniesienie konkurencyjności gospodarczej i osiedleńczej MOF. Efektywna komunikacja to także sprawna komunikacja drogowa. Jej rozwój powinien przebiegać w dwóch komplementarnych obszarach: **infrastruktury drogowej** oraz **transportu zbiorowego**, który uwzględniać powinien wymogi zrównoważonego rozwoju.

W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:

- ✓ **ekologiczna mobilność:**
 - rozwój transportu niskoemisyjnego,
 - rozwój infrastruktury tramwajowej;
- ✓ **infrastruktura wodna:**
 - rozwój infrastruktury portowej (w tym przystani) – przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, środowiskowych i krajobrazowych,

- rozwój szlaków wodnych (morskich i śródlądowych) – przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, środowiskowych i krajobrazowych;
- ✓ **infrastruktura drogowa:**
 - budowa i poprawa stanu dróg o znaczeniu regionalnym i lokalnym,
 - rozwój drogowej infrastruktury towarzyszącej,
 - poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego,
 - rozwój dróg i ścieżek rowerowych oraz infrastruktury dla pieszych;
- ✓ **transport lotniczy:**
 - rozwój lokalnego lotniska i transportu lotniczego – przy uwzględnieniu przepisów w zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu i ewentualnego ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania;
- ✓ **infrastruktura teleinformatyczna:**
 - rozwój sieci szerokopasmowych o dużej przepustowości,
 - rozwój narzędzi komunikacji zdalnej,
 - rozwój narzędzi (w tym aplikacji) usprawniających funkcjonowanie instytucji publicznych.

4.7.2. Oczekiwane efekty realizacji celu strategicznego

Do kluczowych efektów realizacji celu strategicznego należy zaliczyć:

1. Wzrost wykorzystania ekologicznych form transportu;
2. Rozwój infrastruktury wodnej;
3. Rozwój infrastruktury drogowej;
4. Rozwój infrastruktury lotniczej;
5. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej.

5. Przedsięwzięcia w ramach MOF

5.1. Sposób wyboru projektów

W ramach prac nad opracowaniem dokumentu partnerzy listu intencyjnego mieli możliwość zgłoszenia swoich propozycji na realizację projektów. Łącznie zebrano 103 projekty, z których wyodrębniono obszary tematyczne/wiązki projektowe istotne dla rozwoju MOF Elbląga, w tym poprzez realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, a także projekt strategiczny pn. „Rozwój portu morskiego w Elblągu”.

Wybierając potencjalne do realizacji projekty brano pod uwagę:

- istotność podejmowanych problemów w kontekście rozwoju MOF Elbląga, zarówno dla poszczególnych gmin, jak i całego obszaru;
- ich tematykę, chcąc, aby odnosiły się one do kwestii gospodarczych, środowiskowych, a także demograficznych i społecznych;
- integrację wyżej wymienionych sfer tematycznych, realizując zasadę planowania zintegrowanego;
- możliwość integracji działań o charakterze twardym i miękkim;
- umożliwienie współpracy różnych samorządów i grup społecznych w ramach realizacji poszczególnych projektów, a w efekcie wzmacnianie istniejących relacji funkcjonalnych;
- zgodność z priorytetami, działaniami i typami projektów FEWiM i FEPW.

Wszystkie działania planowane do wdrożenia w formule ZIT w ramach FEWiM 2021-2027 będą podejmowane zgodnie z warunkami wsparcia przewidzianymi w Programie i Szczegółowym Opisie Priorytetów FEWiM.

Wskazanie projektów (wiązek projektowych) planowanych do realizacji w formule ZIT nastąpiło na podstawie następujących kryteriów:

- Realizacja na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga.
- Projekt wpisuje się w obszary tematyczne ZIT wyznaczone dla MOF Elbląg w FEWiM 2021-2027.
- Zgodność przedsięwzięć z celami:
 - Strategii rozwoju województwa „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”;
 - Strategii rozwoju ponadlokalnego MOF Elbląga 2030.
- Zintegrowany charakter projektu.
- Przedsięwzięcie rozwiązuje problemy obszaru/wzmacnia potencjał obszaru.
- Projekt spełnia, co najmniej jeden z poniższych warunków:
 - ma wpływ na rozwój gospodarczy obszaru,
 - ma wpływ na rozwój społeczny obszaru,
 - ma wpływ na poprawę stanu środowiska obszaru, w tym przeciwdziałanie zmianom klimatu.

5.2. Projekt strategiczny

Projekt strategiczny pn. „Rozwój portu morskiego w Elblągu” (Tabela 8) obejmuje swoim zakresem dwa projekty:

Projekt nr 1: Rozbudowa i modernizacja portu morskiego w Elblągu

Projekt nr 2: Przebudowa ul. Portowej w Elblągu

Realizacja projektu strategicznego wynika z zapisów “Strategii rozwoju portu morskiego w Elblągu” i jest zgodna z Regionalnym Planem Transportowym dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Zakres dotyczący przebudowy ul. Portowej będzie ponadto spójny z opracowywanym Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) dla MOF Elbląga.

Zrealizowanie projektu strategicznego przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, środowiskowych i krajobrazowych, przyczyni się do wzrostu potencjału gospodarczego województwa, zwiększenia jego konkurencyjności inwestycyjnej, ożywienia ruchu turystycznego oraz poprawy jakości życia mieszkańców miasta, obszaru funkcjonalnego i województwa warmińsko-mazurskiego.

Konkretny zakres rzeczowy projektu strategicznego (w części planowanej do współfinansowania z FE-WiM) będzie wynikał z decyzji Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego pełniącego funkcję Instytucji Zarządzającej programem regionalnym FEWiM.

Tabela 8. Charakterystyka projektu strategicznego pn. Rozwój portu morskiego w Elblągu

Rozwój portu morskiego w Elblągu	
Cel polityki spójności	CP3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności
Cel szczegółowy polityki spójności	CP(ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.
Cel strategiczny Strategii	Cel 5 Efektywna komunikacja
Typy projektów	Inwestycje na rzecz rozwoju regionalnego portu morskiego w Elblągu
Łączna kwota przedsięwzięcia	ok. 207 mln zł
Dofinansowanie	85% kosztów kwalifikowanych
Źródła finansowania	Wkład własny/Budżet państwa/środki UE/inne źródła finansowania
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none">✓ liczba wspartych portów morskich TEN-T oraz poza TEN-T [szt.]✓ długość nowych lub rozbudowanych dróg – poza TEN-T [km]✓ długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T [km]
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none">✓ roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg [pasażerokilometr/rok]✓ oszczędność czasu dzięki udoskonalonej infrastrukturze drogowej [osobodni/rok]
Projekty komplementarne	Przedsięwzięcia związane z rozwojem portu morskiego w Elblągu powinny zostać uzupełnione przez projekty inwestycyjne dotyczące poprawy powiązań komunikacyjnych warunkujących dostęp do portu.

Źródło: opracowanie własne.

Do dalszego rozwoju portu morskiego w Elblągu niezbędne są starania o dofinansowanie projektu strategicznego w ramach FEWiM, jak również pozyskanie środków na kolejne przedsięwzięcia inwestycyjne z innych źródeł zewnętrznych.

Inwestycje na rzecz rozwoju portu morskiego w Elblągu (w części planowanej do współfinansowania z FEWiM) wymagają dalszych negocjacji z Komisją Europejską. Na etapie tworzenia niniejszej Strategii program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 zakłada finansowanie części działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu strategicznego pn. „Rozwój portu morskiego w Elblągu” tj. projektu nr 2 *Przebudowa ul. Portowej w Elblągu*.

Zgodnie ze stanowiskiem KE, dla umożliwienia sfinansowania projektu nr 1 *Rozbudowa i modernizacja portu morskiego w Elblągu* (w części planowanej do współfinansowania z FEWiM), niezbędne jest przeprowadzenie pogłębionej analizy wykonalności i opłacalności projektu oraz ocena jego wpływu na środowisko przyrodnicze w kontekście jego funkcjonalnego powiązania z kanałem żegludowym przez Mierzę Wiślaną. Po przeprowadzeniu powyższych analiz ta część inwestycji podlegać będzie ponownej ocenie przez Komisję Europejską pod kątem możliwości wpisania do FEWiM w drodze modyfikacji programu (w zakresie przedmiotowym odpowiadającym decyzji Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego nadającej inwestycji status projektu strategicznego).

5.3. Zestawienie obszarów tematycznych

Wyodrębniono następujące obszary tematyczne przewidziane do realizacji w ramach Strategii MOF Elbląga:

- ✓ Termomodernizacja w MOF Elbląga (Tabela 9);
- ✓ Mobilny MOF Elbląga (Tabela 10);
- ✓ Usługi społeczne w MOF Elbląga (Tabela 11);
- ✓ MOF Elbląga dostosowuje placówki oświatowe (Tabela 12).

Do każdego z obszarów tematycznych zaproponowane zostały typy projektów komplementarnych, tj. takich, których realizacja wpłynie na bardziej efektywne wdrożenie projektów wynikających bezpośrednio z obszarów tematycznych.

Tabela 9. Charakterystyka obszaru tematycznego – Termomodernizacja w MOF Elbląga

TERMOMODERNIZACJA W MOF ELBLĄGA	
Cel polityki spójności	CP2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej.
Cel szczegółowy polityki spójności	CP2 (i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych.
Czynnik analizy SWOT	presja mieszkańców na działania proekologiczne w zakresie poszanowania energii
Cel strategiczny Strategii	Cel 1. Stabilny ekosystem
Typy projektów	Kompleksowe przedsięwzięcia polegające na głębokiej modernizacji energetycznej budynków, obejmującej całą gamę prowadzących do zmniejszenia energochłonności

	<p>działań typu wymiana ich wyposażenia na energooszczędne, instalację dedykowanych potrzebom energetycznym budynku urządzeń OZE, wymianę/modernizację nieefektywnych systemów grzewczych na zero lub niskoemisyjne albo podłączenie do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, przebudowę systemów wentylacji i klimatyzacji, instalację systemów chłodzących itp.</p> <p>W sferze poprawy efektywności energetycznej budynków wsparcie skoncentruje się na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ budynkach publicznych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne; ✓ innych budynkach użyteczności publicznej, z wyłączeniem budynków należących do administracji rządowej i podległych jej organów i jednostek organizacyjnych.
Łączna kwota przedsięwzięcia	23,3 mln EUR
Dofinansowanie	19,8 mln EUR (EFRR)
Źródła finansowania	Wkład własny /Budżet państwa/środki UE/inne źródła finansowania
Czas realizacji	2024-2029
Wskaźniki produktu	✓ budynki publiczne o ulepszonej charakterystyce energetycznej [m ²]
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok] ✓ szacowana emisja gazów cieplarnianych [tona równoważnika CO₂/rok]
Projekty komplementarne	<p>Kompleksowe przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczące podnoszenia efektywności energetycznej powinny zostać uzupełnione o następujące typy projektów komplementarnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ inicjatywy edukacyjne mające na celu propagowanie ekologicznych rozwiązań w ww. zakresie, tj. odnoszącym się do podnoszenia efektywności energetycznej; ✓ innego rodzaju inicjatywy ekologiczne mające na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego, w tym w zakresie gospodarki odpadami i adaptacji do zmian klimatu.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 10. Charakterystyka obszaru tematycznego – Mobilny MOF Elbląga

MOBILNY MOF ELBLĄGA	
Cel polityki spójności	CP2. bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej.
Cel szczegółowy polityki spójności	CP2 (viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.
Czynnik analizy SWOT	niewystarczająco rozwinięta komunikacja zbiorowa
Cel strategiczny Strategii	Cel 5. Efektywna komunikacja
Typy projektów	<ol style="list-style-type: none"> 1. inwestycje w infrastrukturę oraz nisko i zeroemisyjny tabor kołowy (spełniający wymogi „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/WE, z preferencją dla pojazdów bezemisyjnych) i szynowy na potrzeby transportu zbiorowego; 2. inwestycje w infrastrukturę do ładowania i tankowania: zeroemisyjnych pojazdów komunikacji publicznej (nowo zakupionych i już użytkowanych) oraz zeroemisyjnych pojazdów dla użytkowników indywidualnych, zapewniającą niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników; 3. działania poprawiające przepływ i bezpieczeństwo pasażerów transportu publicznego (np. miejskie i podmiejskie węzły przesiadkowe, systemy ITS); 4. działania na rzecz integracji transportu zbiorowego (wsparcie dla obiektów P+R („parkuj i jedź”) będzie możliwe pod warunkiem zlokalizowania ich poza centrami

	<p>miast, w miejscach zapewniających odpowiednią integrację z publicznym transportem zbiorowym) i wdrażania nowych zrównoważonych sposobów przemieszczania się (np. systemy biletowe, systemy współdzielenia środków transportu);</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego (np. strefy wolne od ruchu samochodowego, strefowe uspokojenie ruchu, drogi, pasy i ścieżki rowerowe, likwidacja utrudnień w ruchu pieszym, tworzenie ciągłych i bezpośrednich tras pieszych); 6. działania związane z przygotowaniem planów zrównoważonej mobilności miejskiej przez podmioty zaangażowane w zarządzanie miejską polityką transportową; 7. podnoszenie świadomości mieszkańców, pracodawców i władz samorządowych w zakresie propagowania korzystania z niskoemisyjnego transportu zbiorowego i ruchu niezmotoryzowanego wyłącznie jako element powyższych przedsięwzięć. 8. kompleksowe inwestycje w zrównoważoną mobilność w mieście i jego obszarze funkcjonalnym poprzez takie działania jak: <ul style="list-style-type: none"> • zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego, trolejbusowego i autobusowego; • budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilności (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego; • digitalizacja systemu mobilności w mieście (ITS, wspólne bilety, informacja i planowanie podróży, powiązane z wdrażaniem integracji taryfowej oraz koncepcji „Mobilność jako usługa”).
Łączna kwota przedsięwzięcia	50,1 mln EUR
Dofinansowanie	42,6 mln EUR (EFRR)
Źródła finansowania	Wkład własny /Budżet państwa/środki UE/inne źródła finansowania
Czas realizacji	2024-2029
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego [osoby] ✓ wspierana infrastruktura rowerowa [km] ✓ długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii autobusowych [km]
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego [użytkownicy/rok] ✓ roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej [użytkownicy/rok] ✓ szacowana emisja gazów cieplarnianych [tona równoważnika CO₂/rok]
Projekty komplementarne	Przedsięwzięcia związane z poprawą mobilności mieszkańców Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga powinny zostać uzupełnione o działania inwestycyjne w zakresie poprawy stanu dróg, pośrednio wpływających na poprawę jakości funkcjonowania transportu publicznego.

Źródło: opracowanie własne.

Projekty przewidywane do realizacji w ramach obszaru tematycznego Mobilny MOF Elbląga będą spójne z opracowywanym Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) dla MOF Elbląga.

Tabela 11. Charakterystyka obszaru tematycznego – Usługi społeczne w MOF Elbląga

USŁUGI SPOŁECZNE W MOF ELBLĄGA	
Cel polityki spójności	CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych
Cel szczegółowy polityki spójności	CP4 (k) Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.
Czynnik analizy SWOT	starzejące się społeczeństwo, jakość usług (opieka zdrowotna i społeczna)
Cel strategiczny Strategii	Cel 4. Wartościowe usługi, Cel 3. Kapitałna społeczność
Typy projektów	<ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej w oparciu o zdeinstytucjonalizowane formy opieki, jak np. usługi asystenckie, opiekuńcze, specjalistyczne i inne usługi opiekuńcze, oraz innych form wsparcia środowiskowego w miejscu zamieszkania, 2. rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki długoterminowej, w tym również kadry/osób świadczących takie usługi, 3. szkolenia oraz podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz zapewnienie dostępu do superwizji, 4. wsparcie opiekunów faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, 5. wsparcie tworzenia i/lub funkcjonowania usług społecznych w społeczności lokalnej w formule deinstytucjonalizacji, w tym centrów usług społecznych, 6. poprawa dostępności usług i rozwój oferty wsparcia dziennego skierowanych do seniorów, 7. finansowanie usług teleopieki (jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi opiekuńczej), 8. wspieranie działań w zakresie wzmacniania więzi i integracji międzypokoleniowej, w tym promujących ideę wolontariatu, 9. upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności (jako część projektów wspierających), 10. wsparcie tworzenia i/lub funkcjonowania mieszkalnictwa o charakterze wspomaganym i treningowym oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe, dostosowanego do potrzeb osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (m.in. osób starszych, osób z niepełnosprawnościami), 11. inne działania wspierające proces deinstytucjonalizacji usług, m.in. wsparcie procesu usamodzielniania osób przebywających w placówkach całodobowych oraz wsparcie działań, które zapobiegają będą umieszczaniu osób wymagających wsparcia w placówkach całodobowych długoterminowych, 12. programy profilaktyczne chorób stanowiących poważny problem w regionie na podstawie danych z map potrzeb zdrowotnych.
Łączna kwota przedsięwzięcia ZIT	16,1 mln EUR
Dofinansowanie	13,7 mln EUR (EFS+)
Źródła finansowania	Wkład własny/Budżet państwa/środki UE/inne źródła finansowania
Czas realizacji	2024-2029
Wskaźniki produktu	✓ liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie [osoby]
Wskaźniki rezultatu	✓ liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej [sztuki]

Projekty komple- mentarne	Typy projektów realizowanych w ramach ZIT powinny zostać uzupełnione o:
	✓ inwestycje w rozwój infrastruktury społecznej i zdrowotnej;
	✓ działania mające na celu dostosowanie przestrzeni publicznej do osób ze specjalnymi potrzebami, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami;
	✓ działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Charakterystyka obszaru tematycznego – MOF Elbląga dostosowuje placówki oświatowe

MOF ELBLĄGA DOSTOSOWUJE PLACÓWKI OŚWIATOWE	
Cel polityki spójności	CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych.
Cel szczegółowy polityki spójności	CP4 (ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.
Czynnik analizy SWOT	jakość usług (edukacja), wzrost poziomu przedsiębiorczości i potencjał do rozwoju inteligentnych specjalizacji, emigracja młodych osób
Cel strategiczny Strategii	Cel 4. Wartościowe usługi
Typy projektów	<ol style="list-style-type: none"> inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie placówek oświatowych (edukacja przedszkolna, podstawowa, ponadpodstawowa, wyższa) w celu zwiększenia jej dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; inwestycje w infrastrukturę szkół i placówek kształcenia zawodowego i ustawicznego;
Łączna kwota przedsięwzięcia ZIT	4,7 mln EUR
Dofinansowanie	4 mln EUR (EFRR)
Źródła finansowania	Wkład własny/Budżet państwa/środki UE/inne źródła finansowania
Czas realizacji	2024-2029
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pojemność grup w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi [osoby] ✓ pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych [osoby] ✓ liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [sztuki]
Wskaźniki rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi [użytkownicy/rok] ✓ roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych [użytkownicy/rok]
Projekty komplementarne	<p>Przedsięwzięcia związane z rozwojem infrastruktury placówek oświatowych w MOF Elbląga powinny zostać uzupełnione o następujące projekty komplementarne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ działania edukacyjne związane z rozwijaniem właściwych postaw społecznych wśród młodych ludzi, w tym m.in. w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej, opieki nad osobami starszymi; ✓ działania ukierunkowane na rozwój edukacji odpowiadającej na potrzeby przedsiębiorców (kształcenie zawodowe); ✓ działania edukacyjne na rzecz samozatrudnienia i wzmocnienia przedsiębiorczości mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne.

W związku z realizacją na terenie MOF Elbląga instrumentu rozwoju terytorialnego – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) w każdym z wyżej wymienionych obszarów tematycznych przewidziano realizację co najmniej jednego projektu zintegrowanego (wiązki projektowej). Realizacja tych projektów (wiązek projektowych) przyczyniać ma się do rozwiązywania wspólnych problemów oraz skoordynowanego świadczenia usług publicznych na rzecz mieszkańców MOF Elbląga.

6. Przestrzenny wymiar Strategii

Ustawa o samorządzie gminnym wskazuje, że strategia powinna mieć opracowany model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje dla polityki przestrzennej na danym obszarze. Ze względu na fakt, że Strategia Warmińsko-Mazurskie 2030 nie zawiera opracowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, model tworzony dla MOF Elbląga bazuje na zapisach uchwalonego przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa (PZPW WM). Tam, gdzie jest to zasadne – tj. uwarunkowane szczególną lokalizacją podejmowanych działań – w realizacji poszczególnych ustaleń i rekomendacji przestrzennych będą brane pod uwagę zasady zapisane w *Planie zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej*.

6.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

6.1.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna – potencjały i zagrożenia

MOF Elbląga charakteryzują następujące cechy przestrzeni o znaczeniu regionalnym, które stanowią ważne elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa:

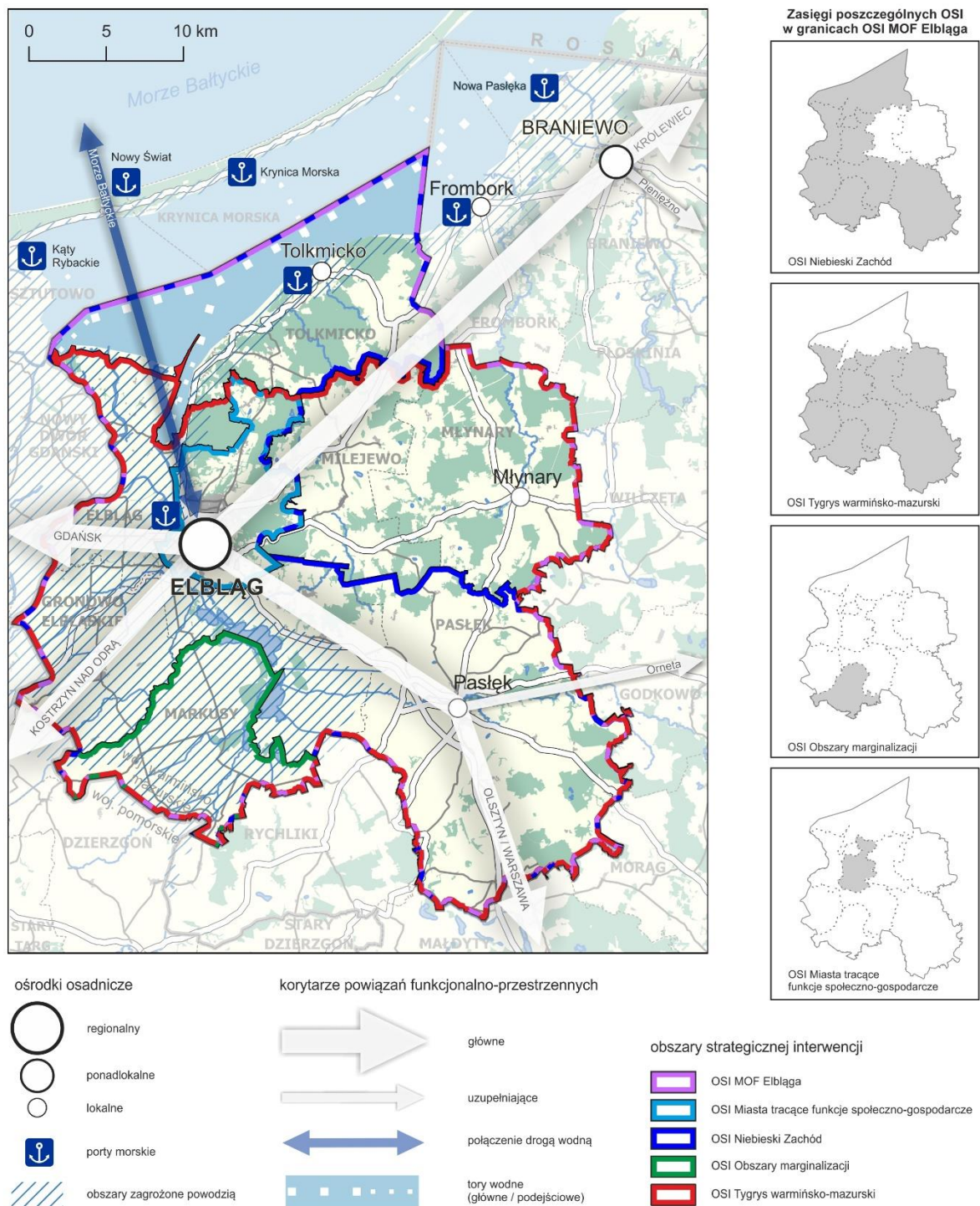
- ✓ miasto Elbląg jako ośrodek regionalny i kluczowy element **układu węzłowego**;
- ✓ drogi krajowe nr 7 i 22 będące elementem **układu liniowego**, stanowiące jednocześnie ważne połączenie wewnątrzwojewódzkie, międzywojewódzkie i międzynarodowe;
- ✓ Zalew Wiślaný oraz Żuławy – obszar o bardzo wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, stanowiący szczególny element **układu strefowego**, który charakteryzuje się znaczącym udziałem powierzchni rolnych i nieznacznym udziałem kompleksów leśnych.

Do głównych potencjałów przestrzennych MOF Elbląga zaliczają się⁶:

- ✓ położenie nad Zalewem Wiślanym,
- ✓ utworzenie bezpośredniego połączenia na terytorium Polski z Zatoką Gdańską (kanał żeglowny na Mierzei Wiślanej),
- ✓ ośrodek regionalny Elbląg (wielofunkcyjny, ważny węzeł komunikacyjny),
- ✓ położenie w zasięgu oddziaływania międzynarodowych korytarzy transportowych,
- ✓ drogowe, kolejowe i morskie przejścia graniczne,
- ✓ Międzynarodowa Droga Wodna (MDW) E70 oraz połączenie z innymi drogami wodnymi w kraju,
- ✓ porty i przystanie morskie, infrastruktura portowa,
- ✓ zasoby i walory przyrodnicze i kulturowe,
- ✓ zasoby krajobrazowe (duża kontrastowość występowania form ukształtowania terenu),
- ✓ trasy rowerowe i wodne o znaczeniu ponadregionalnym.

⁶ Por. PZPW WM, s. 220.

Mapa 2. MOF Elbląga – model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne.

Do najważniejszych problemów i zagrożeń MOF Elbląga o charakterze przestrzennym należą⁷:

⁷ Por. PZPW WM, s. 220-221.

- ✓ zagrożenie degradacji środowiska, w tym zagrożenia antropogeniczne dla wód Zalewu Wiślanego, m.in.: zanieczyszczenia wód powierzchniowych i osadów dennych Zalewu i rzek, postępująca eutrofizacja ekosystemów wodnych,
- ✓ zagrożenie powodziowe w związku z występowaniem obszarów o szczególnym zagrożeniu powodzią,
- ✓ niskie klasy śródlądowych dróg wodnych, w tym brak spełnienia przez MDW E 70 parametrów drogi wodnej międzynarodowej,
- ✓ niedostateczny rozwój funkcji turystycznej (mało zróżnicowana oferta bazy noclegowej, sezonowość, niedoinwestowana infrastruktura turystyczna, konkurencja obszaru Mierzei Wiślanej),
- ✓ braki w sieci przesyłowej gazu ziemnego w większości gmin z wyjątkiem miasta Elbląg i częściowo gminy wiejskiej Elbląg.

6.1.2. Obszary strategicznej interwencji

6.1.2.1. Gminy MOF Elbląga jako OSI w dokumentach rządowych

W obu kluczowych dokumentach rządowych, czyli Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego wyróżniono te same obszary strategicznej interwencji. Można zatem wskazać następujące OSI, w których uczestniczy cały MOF Elbląga lub pojedyncze jednostki samorządu terytorialnego:

- ✓ OSI Polska Wschodnia – w tym przypadku cały MOF Elbląga jest włączony do obszaru strategicznej interwencji;
- ✓ OSI miasta średniej wielkości tracące funkcje społeczno-gospodarcze – do tej grupy miast zaliczony jest Elbląg;
- ✓ OSI gminy podlegające marginalizacji – do tej grupy gmin należą Markusy.

6.1.2.2. Gminy MOF Elbląga jako OSI w Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030

Strategia Warmińsko-Mazurskie 2030 wskazuje dziesięć obszarów strategicznej interwencji, w tym dwa określone w dokumentach rządowych (nie jest wskazywany OSI Polska Wschodnia, ponieważ całe województwo należy do tego obszaru, a jego zasięg obejmuje pięć województw).

Z punktu widzenia Strategii MOF Elbląga kluczowy jest fakt, że strategia województwa wymienia odrębny **OSI Miejski Obszar Funkcjonalny Elbląga**. W strategii województwa zapisane są następujące oczekiwane efekty interwencji w MOF Elbląga przypisane do celów strategicznych Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030:

A. W ramach celu strategicznego **Kompetencje przyszłości** są to:

- ✓ Wzmocnione funkcje ośrodka subregionalnego (gospodarcze, edukacyjne, kulturowe i medyczne);
- ✓ Silna pozycja we wdrażaniu przemysłu 4.0;

B. W ramach celu strategicznego **Inteligentna produktywność** są to:

- ✓ Silnie rozwinięte inteligentne specjalizacje (biznes, nauka i otoczenie biznesu);
- ✓ Silna pozycja gospodarcza poprzez włączenie w sieci współpracy (praca, edukacja, możliwości wypoczynkowe) – regionalne i międzywojewódzkie;

C. W ramach celu strategicznego **Kreatywna aktywność** są to:

- ✓ Projekty społeczne w ramach np. ZIT o wysokim stopniu oddziaływania ponadlokalnego;
- ✓ Silne funkcje kulturowe;
- ✓ Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej;

D. W ramach celu strategicznego **Mocne fundamenty** są to:

- ✓ Wzmocniona rola portowa Elbląga;
- ✓ Bardzo dobre połączenia komunikacyjne z aglomeracją trójmiejską.

Oznacza to, że wzmocnianie potencjału rozwojowego MOF Elbląga może przyczyniać się do realizacji wszystkich celów strategicznych rozwoju województwa.

Poza tym obszarem strategicznej interwencji gminy należące do MOF Elbląga należą do następujących OSI wyróżnionych w Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030:

- ✓ OSI Niebieski Zachód: miasto Elbląg, Pasłęk, Tolkmicko, gmina Elbląg, Gronowo Elbląskie, Markusy
- ✓ OSI Tygrys warmińsko-mazurski: miasto Elbląg, Pasłęk, Młynary, gmina Milejewo, Elbląg, Gronowo Elbląskie, Markusy.

6.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Główne ustalenia w zakresie kształtowania polityki przestrzennej wyrażają się w sformułowanych kierunkach rozwoju przestrzennego. Realizacja Strategii MOF Elbląga będzie spójna z postulatami zmian przestrzennych tego obszaru określonymi w Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030, do których należą⁸:

- ✓ Ponadlokalne funkcje edukacyjne i ochrony zdrowia;
- ✓ Zapobieganie emigracji mieszkańców z województwa poprzez konkurencyjną ofertę edukacyjną;
- ✓ Wzrost oddziaływania MOF na terenie województwa oraz w relacjach z gminami województwa pomorskiego;
- ✓ Zacieśnianie współpracy w ramach MOF;
- ✓ Rozwój powiązań funkcjonalnych z pozostałymi gminami powiatu elbląskiego i braniewskiego;
- ✓ Dostępność komunikacyjna ośrodka subregionalnego;
- ✓ Wysoka jakość przestrzeni i bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego w północno-zachodniej części województwa.

⁸ Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia, s. 62.

Zachowując główne uwarunkowania strategiczne rozwoju województwa oraz realizując potrzeby rozwoju przestrzennego MOF Elbląga uwzględniające kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego, za kluczowe kierunki polityki przestrzennej przyjmuje się⁹:

1. Wzmacnianie funkcji i znaczenia ośrodka regionalnego Elbląga w krajowej sieci osadniczej – poprzez działania rozwijające szeroko rozumiane funkcje metropolitalne i regionalne, pozwalające pełnić rolę integratora przestrzeni w tej części województwa;
2. Zwiększanie poziomu integracji Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – głównie poprzez wzmacnianie powiązań funkcjonalnych, poprawę spójności obszaru, wzrost jakości życia mieszkańców, ochronę środowiska (w tym zachowanie i kształtowanie elementów zielonej infrastruktury) oraz poprawę wewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru;
3. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej MOF;
4. Rozwój infrastruktury technicznej.

W związku z powyższym Strategia formułuje następujące rekomendacje kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej¹⁰:

1. Stosowanie standardów urbanistycznych;
2. Zapobieganie zjawisku suburbanizacji (wprowadzanie zabudowy na obszarach już zainwestowanych, rozwój zabudowy w oparciu o istniejące układy osadnicze);
3. Zapewnianie standardów w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
4. Rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszarów zdegradowanych;
5. Zachowanie ciągłości i spójności terenów przyrodniczych;
6. Wspieranie rozwoju logistyki transportu z wykorzystaniem multimodalności układu transportowego miasta Elbląga;
7. Wspieranie rozwoju stref przemysłowych, specjalizacji produkcji (w tym inteligentne specjalizacje), wysokich technologii (głównie w oparciu o Elbląski Park Technologiczny) oraz inicjatyw klastrowych;
8. Zapewnienie atrakcyjnej oferty terenów rozwojowych, szczególnie w specjalnej strefie ekonomicznej;
9. Wspieranie rozwoju turystyki biznesowej, wodnej (w powiązaniu z Zalewem Wiślanym i śródlądowymi drogami wodnymi) oraz kulturowej;
10. Dostęp i zapewnienie warunków do rekreacji i wypoczynku;
11. Ochrona środowiska w tym zachowanie i kształtowanie elementów zielonej infrastruktury;
12. Stosowanie na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego zakazów i ograniczeń wynikających z ustawy Prawo wodne oraz zakaz realizacji nowej zabudowy na tych obszarach;
13. Zwiększenie przepustowości dróg i polepszenie ich stanu technicznego;
14. Rozwój zintegrowanych systemów transportu publicznego;
15. Podniesienie standardu głównych powiązań komunikacyjnych;
16. Stworzenie warunków do rozwoju żeglugi morskiej i śródlądowej w ramach funkcjonowania portu morskiego w Elblągu;
17. Wykorzystanie usytuowania obszaru w systemie dróg wodnych morskich i śródlądowych w zasięgu Morza Bałtyckiego przez utworzenie węzła dróg wodnych;

⁹ Na podstawie PZPW WM, s. 221-222.

¹⁰ Na podstawie PZPW WM, s. 221-223.

18. Wzmacnianie zasilania obszaru w energię elektryczną poprzez budowę stacji 400/100 kV Elbląg i wprowadzenie do niej linii przesyłowej 400 kV (Gdańsk Błonia – Olsztyn Mątki);
19. Zaopatrzenie w gaz przewodowy gmin: Milejewo i Tolkmicko z kierunku Rubno, a także pozostałych gmin obszaru MOF Elbląga, gdzie taki deficyt występuje.

7. Zgodność celów Strategii MOF Elbląga 2030 z dokumentami rządowymi i Strategią Warmińsko-Mazurskie 2030

7.1. Cele strategiczne MOF Elbląga a cele Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Strategia MOF Elbląga wykazuje spójność z celami strategicznymi i obszarami strategicznymi Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). W szczególności należy zwrócić uwagę na następujące elementy spójności (Tabela 13):

- ✓ cel Strategii MOF Elbląga **Włączająca gospodarka** w największym stopniu wpisuje się w SOR. W całości pokrywa się ze wszystkimi obszarami strategicznymi w celu Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną oraz w celu Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, a także częściowo wpisuje się w cel Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, a poprzez odwołania do cyfryzacji jest również spójny z tzw. obszarami wspierającymi;

Tabela 13. Cele strategiczne MOF Elbląga a Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (cele strategiczne i obszary strategiczne)	Strategia MOF Elbląga 2030 (cele strategiczne)				
	Stabilny eko- system	Włączająca gospodarka	Kapitalna społeczność	Wartościowe usługi	Efektywna komunikacja
Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną					
Reindustrializacja					
Rozwój innowacyjnych firm					
Małe i średnie przedsiębiorstwa					
Kapitał dla rozwoju					
Ekspansja zagraniczna					
Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony					
Spójność społeczna					
Rozwój zrównoważony terytorialnie					
Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu					
Prawo w służbie obywatelom i gospodarce					
Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem					
E-państwo					
Finanse publiczne*					
Efektywność wykorzystania środków UE*					
Obszary wspierające					
Kapitał ludzki i społeczny					
Cyfryzacja					
Transport					
Energia					
Środowisko					
Bezpieczeństwo narodowe					

(* powiązanie całych obszarów o charakterze pośrednim)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

- ✓ cel SOR Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony będzie wspierany poprzez realizację aż trzech celów Strategii MOF Elbląga (oprócz wspomnianego wyżej celu **Włączająca gospodarka**, będą to **Kapitalna społeczność** i **Wartościowe usługi**);

- ✓ cel Strategii MOF Elbląga **Wartościowe usługi**, oprócz wskazanych wyżej związków, będzie również oddziaływał (wspólnie z celem Wartościowa gospodarka) na wskazany w SOR cel Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu;
- ✓ realizacja Strategii MOF Elbląga przyczyni się również do postępów we wskazanych w SOR obszarach wspierających. Spójność wykazują wszystkie cele strategiczne, ale na wyróżnienie zasługują: **Efektywna komunikacja, Wartościowe usługi i Stabilny ekosystem**, które odnoszą się do co najmniej dwóch obszarów SOR.

7.2. Cele strategiczne MOF Elbląga a cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia MOF Elbląga wykazuje spójność z celami szczegółowymi i kierunkami interwencji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR) (Tabela 14).

Tabela 14. Cele strategiczne MOF Elbląga a Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (cele szczegółowe i kierunki interwencji)	Strategia MOF Elbląga 2030 (cele strategiczne)				
	Stabilny ekosystem	Włączająca gospodarka	Kapitalna społeczność	Wartościowe usługi	Efektywna komunikacja
Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym					
Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją					
Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze					
Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska					
Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych					
Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów					
Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych					
Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego					
Wspieranie przedsiębiorczości na poziomie regionalnym i lokalnym					
Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach					
Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie					
Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem					
Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym					
Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych					
Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej					

Źródło: opracowanie własne na podstawie Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Struktura celów KSRR, ukierunkowana na obszary problemowe, w dużym stopniu otwiera możliwości dla MOF Elbląga, w szczególności w celu pierwszym, którym jest Zwiększenie spójności rozwoju kraju

w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. W tym przypadku każdy cel strategiczny MOF Elbląga będzie realizował przynajmniej dwa kierunki działań, wyróżnione w tym celu. Istotne z punktu widzenia możliwości realizacji Strategii MOF Elbląga i poszczególnych celów strategicznych będą instrumenty oferowane w ramach kierunku działań Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. Z kolei celem oddziałującym na największą liczbę kierunków interwencji KSRR jest Włączająca gospodarka.

7.3. Cele strategiczne MOF Elbląga a cele Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030

Strategia MOF Elbląga wykazuje spójność z celami operacyjnymi Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030. W szczególności dotyczy to celów (Tabela 15):

- ✓ Włączająca gospodarka – powinien przyczyniać się do realizacji dziewięciu celów operacyjnych Strategii województwa;
- ✓ Kapitałna społeczność i Wartościowe usługi – w tym przypadku po osiem celów operacyjnych Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030 powinno być realizowane dzięki Strategii MOF Elbląga.

Istotne jest, że Strategia MOF Elbląga będzie realizowała, w różnym stopniu, każdy z dwunastu celów operacyjnych Strategii rozwoju województwa.

Tabela 15. Cele strategiczne MOF Elbląga a Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Cele operacyjne Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030	Cele strategiczne Strategii MOF Elbląga 2030				
	Stabilny ekosystem	Włączająca gospodarka	Kapitałna społeczność	Wartościowe usługi	Efektywna komunikacja
Użyteczne kwalifikacje i kompetencje					
Nowoczesne usługi					
Profesjonalne organizacje					
Satysfakcjonująca praca					
Inteligentna specjalizacja					
Wysoka konkurencyjność					
Inspirująca twórczość					
Efektywna współpraca					
Ukształtowana tożsamość					
Silny kapitał społeczny					
Optymalna infrastruktura rozwoju					
Wyjątkowe środowisko przyrodnicze					

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*.

Ponadto należy podkreślić, że przewidziane w Strategii MOF Elbląga 2030 cele wpisują się również w oczekiwane efekty interwencji określone w Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030 dla OSI MOF Elbląga (zob. rozdz. 6.1.2.2).

7.4. Cele strategiczne MOF Elbląga a priorytety programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027

Cele strategiczne Strategii MOF Elbląga zachowują spójność ze wszystkimi priorytetami zawartymi w programie Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Tabela 16). Szczególne powiązania widoczne są w zakresie celu strategicznego Wartościowe usługi oraz celu Włączająca gospodarka, które tematycznie odpowiadają 10 priorytetom zapisanym w FEWiM 2021-2027.

Tabela 16. Cele strategiczne MOF Elbląga a priorytety FEWiM 2021-2027

Priorytety FEWiM 2021-2027	Cele strategiczne Strategii MOF Elbląga 2030				
	Stabilny ekosystem	Włączająca gospodarka	Kapitałna społeczność	Wartościowe usługi	Efektywna komunikacja
Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii					
Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych					
Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne					
Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości					
Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych					
Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju					
Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego					
Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej					
Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej					
Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia					
Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej					
Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej					
Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online					
Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe,					

Priorytety FEWiM 2021-2027	Cele strategiczne Strategii MOF Elbląga 2030				
	Stabilny ekosystem	Włączająca gospodarka	Kapitałna społeczność	Wartościowe usługi	Efektywna komunikacja
a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami					
Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej					
Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej					
Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy					
Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględni zagrożenia dla zdrowia					
Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne					
Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji					
Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów					
Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług; w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej					
Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci					
Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej					

Priorytety FEWiM 2021-2027	Cele strategiczne Strategii MOF Elbląga 2030				
	Stabilny ekosystem	Włączająca gospodarka	Kapitałna społeczność	Wartościowe usługi	Efektywna komunikacja
Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych					
Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich					

Źródło: opracowanie własne na podstawie programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027.

8. System realizacji Strategii

System realizacji Strategii MOF Elbląga składa się z trzech głównych elementów:

- ✓ **zasady realizacji** – w tym rozdziale omówione są zasady wdrażania dokumentu. Zasady ukierunkowane na efektywność i mobilizację zasobów, a zatem i włączanie aktywnych organizacji oraz grup społecznych w proces zarządzania strategicznego;
- ✓ **ramy finansowe** – ze względu na niewiadome, jakie obecnie występują, nie można określić dokładnych wielkości środków finansowych, które mogą być dostępne w procesie realizacji Strategii MOF Elbląga. Dlatego też wymieniono przede wszystkim potencjalne źródła finansowania;
- ✓ **założenia monitoringu i ewaluacji** – w tej części znajdują się wskazówki dotyczące sposobu pomiaru postępów w realizacji Strategii, jak i informacje o zakresie ewaluacji.

8.1. Zasady realizacji Strategii

W trakcie realizacji Strategii stosowane będą następujące zasady:

- **zasada spójności** – oznacza, że realizacja Strategii wpisuje się bezpośrednio w cele operacyjne Strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego oraz realizuje potrzeby formułowane na poziomie lokalnym;
- **zasada zrównoważonego rozwoju** – oznaczająca osiągnięcie celów społeczno-gospodarczych przy jednoczesnym dbaniu o jakość środowiska przyrodniczego i różnorodność biologiczną;
- **zasada partnerstwa** – oznacza zarówno otwartość na różnorodne relacje, jak i współpracę między różnymi podmiotami (publicznymi i prywatnymi), dążąc do efektywnej poczwórnej helisy (współpraca na linii biznes – nauka – administracja – społeczności lokalne). Zasada zapewni partycypację podmiotów lokalnych w procesie wdrażania Strategii MOF Elbląga, co już nastąpiło w procesie przygotowania dokumentu wraz z planowanymi zintegrowanymi projektami. Na etapie wdrażania Strategii podejmowane będą działania włączające przedstawicieli społeczności lokalnych poprzez: stworzenie ciała opiniodawczo-doradczego, upowszechnianie idei partnerskiego rozwoju MOF Elbląga, upowszechniania informacji dotyczących wdrażania Strategii na stronach internetowych wszystkich gmin członkowskich, informowanie społeczności MOF Elbląga o planowanych projektach oraz informowanie o efektach tych projektów, promowanie partnerskiego podejścia poprzez wskazywanie na znaczenie Strategii dla rozwoju wszystkich gmin wchodzących w skład MOF Elbląga oraz poprawy życia mieszkańców obszaru, monitorowanie i badanie opinii publicznej, włączenie badań opinii publicznej do procesu monitorowania i ewaluacji Strategii, pozyskiwanie propozycji rozwiązań i pomysłów dotyczących działań realizowanych w ramach Strategii;
- **zasada równości** – w trakcie prac nad przygotowaniem Strategii oraz jej wdrażaniem będzie zwracana uwaga na podejmowane działań w sposób niedyskryminujący kogokolwiek (m.in. ze względu na płeć czy stopień pełnosprawności).

8.2. Podmioty realizujące Strategię

Wzorem perspektywy 2014-2020 zakłada się realizację Strategii MOF Elbląga w szerokiej współpracy różnych podmiotów:

- samorządów lokalnych: Gminy Miasto Elbląg, Gminy Elbląg, Gminy Gronowo Elbląskie, Gminy Markusy, Gminy Milejewo, Gminy Młynary, Gminy Pasłęk, Gminy Tolkmicko oraz Powiatu Elbląskiego, które współpracują w formule Porozumienia;
- przedstawiciele organizacji, instytucji oraz podmiotów gospodarczych działających na terenie MOF Elbląga, których cele są zbieżne z celami zapisanymi w Strategii;
- mieszkańców i grup mieszkańców, którzy poprzez swoją aktywność będą realizowali kierunki działań wytyczone w Strategii.

Zasady współpracy między podmiotami oraz strukturę organizacyjną wdrażania Strategii, w szczególności poprzez instrument ZIT zaprezentowano w rozdziale 8.3.

8.3. Warunki i procedury realizacji instrumentu ZIT

W związku z zapisami ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz dokumentu pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” niniejsza Strategia będzie wdrażana na podstawie porozumienia międzygminnego z dnia 5 stycznia 2022 r., którego kluczowym zadaniem jest kreowanie polityki rozwoju w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Elbląga.

Liderem Związku ZIT jest Gmina Miasto Elbląg, której powierzono koordynację działań zmierzających do przygotowania i wdrożenia Strategii ZIT, głównie poprzez:

- ✓ zbieranie i opracowywanie materiałów wyjściowych do Strategii;
- ✓ przygotowanie projektu Strategii oraz jego uzgadnianie i opiniowanie;
- ✓ inicjowanie procesu uchwalania Strategii;
- ✓ reprezentowanie Stron Porozumienia w kontaktach z instytucjami zewnętrznymi w sprawach związanych z opracowaniem i wdrażaniem Strategii
- ✓ monitoring, ewaluację Strategii oraz przygotowanie jej ewentualnych aktualizacji.

Utrzymana zostanie, sprawdzona w okresie programowania UE 2014-2020, formuła **Komitetu Sterującego**, jako organu uchwałodawczego Związku ZIT. W skład Komitetu Sterującego wejdą przedstawiciele Stron Porozumienia.

Komitet Sterujący będzie odpowiedzialny za:

- ✓ ogólny nadzór nad przygotowaniem i realizacją Strategii;
- ✓ opiniowanie strategii i jej ewentualnych zmian w drodze uchwały;
- ✓ przyjmowanie sprawozdań z realizacji strategii.

Ponadto, zgodnie z umową partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce, powołane zostało **ciało doradcze** lidera porozumienia reprezentujące wszystkich właściwych dla realizacji instrumentu ZIT w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga partnerów. W skład ciała doradczego wchodzi reprezentanci m.in.:

- społeczeństwa obywatelskiego,
- podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska;
- podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

Związek ZIT MOF Elbląga, realizując zapisy art. 29 ust. 1 lit. d rozporządzenia ogólnego dotyczące realizacji strategii terytorialnej, umocował prawnie ciało doradcze poprzez Zarządzenia Prezydenta Miasta Elbląg w sprawie powołania zespołu konsultacyjno-doradczego ds. ZIT. Utworzony na mocy Zarządzenia Nr 239/2023 Prezydenta Miasta Elbląg z dnia 20 czerwca 2023 r. zespół konsultacyjno-doradczy ds. ZIT pełni funkcję ciała doradczego Lidera Porozumienia z dnia 5 stycznia 2022 r. dotyczącego współdziałania przy realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga.

Ww. ciało ma charakter opiniodawczo-doradczy, co oznacza możliwość opiniowania decyzji organu wykonawczego (lidera porozumienia) związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Strategii, które jednak nie będą miały charakteru wiążącego. Ponadto, opiniowanie tych decyzji przez ciało doradcze nie jest równoważne z formalnym opiniowaniem przez Komitet Sterujący.

Wskazanie projektów (wiązek projektowych) planowanych do realizacji w formule ZIT nastąpiło na podstawie następujących kryteriów:

- Realizacja na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga.
- Projekt wpisuje się w obszary tematyczne ZIT wyznaczone dla MOF Elbląg w FEWiM 2021-2027.
- Zgodność przedsięwzięć z celami:
 - Strategii rozwoju województwa „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”;
 - Strategii rozwoju ponadlokalnego MOF Elbląga 2030.
- Zintegrowany charakter projektu.
- Przedsięwzięcie rozwiązuje problemy obszaru/wzmacnia potencjał obszaru.
- Projekt spełnia, co najmniej jeden z poniższych warunków:
 - ma wpływ na rozwój gospodarczy obszaru,
 - ma wpływ na rozwój społeczny obszaru,
 - ma wpływ na poprawę stanu środowiska obszaru, w tym przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Lista projektów realizujących cele Strategii ZIT zostanie przyjęta odrębną uchwałą Związku ZIT zgodnie z art. 34 ust. 6 pkt 10 „Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027”.

Wszystkie projekty planowane do wdrożenia w formule ZIT w ramach FEWiM 2021-2027 będą realizowane zgodnie z warunkami wsparcia przewidzianymi w Programie i Szczegółowym Opisie Priorytetów FEWiM. Będą one wybierane w sposób konkurencyjny, zaś szczegółowe warunki współpracy między Związkiem ZIT a Instytucją Zarządzającą FEWiM określi porozumienie terytorialne.

8.4. Wytyczne sporządzania dokumentów wykonawczych

Realizacja Strategii będzie odbywała się poprzez wdrażanie odpowiednich programów, planów, a nawet strategii niższego rzędu. Kluczowe dokumenty wdrożeniowe, to:

- Program Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027;
- programy krajowe, wynikające np. z realizacji SOR, czyli skierowane do Polski Wschodniej, miast średniej wielkości tracących funkcje społeczno-gospodarcze, czy do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją;
- programy krajowe wynikające z polityk i strategii sektorowych;
- strategie i programy branżowe, których przygotowanie jest obligatoryjne;
- strategie i programy przygotowywane przez samorządy lokalne, które będą spójne z kierunkami przewidzianymi w Strategii MOF Elbląga.

Dokumenty wykonawcze, których celem będzie wdrażanie (całościowe lub częściowe) zapisów Strategii MOF Elbląga będą przygotowywane zgodnie z następującymi założeniami:

1. **Prace nad dokumentem będą możliwie uspołecznione** – oznacza to, że wdrożenie Strategii będzie odbywało się poprzez zaangażowanie mieszkańców i organizacji społecznych, a także przedstawicieli instytucji i organizacji, które w największym stopniu są zainteresowane realizacją danego dokumentu wdrożeniowego;
2. **Dokumenty będą wprost odnosiły się do konkretnych zapisów Strategii MOF Elbląga** – te odniesienia powinny wykazywać w jakim zakresie działania podejmowane w ramach dokumentu wdrożeniowego dotyczą celów strategicznych i operacyjnych Strategii MOF Elbląga.

8.5. Ramy finansowe i źródła finansowania

Realizacja Strategii będzie możliwa dzięki połączeniu środków ze wszelkich możliwych źródeł finansowania. Szczególnie ważne będą:

- ✓ publiczne środki zagraniczne – środki pochodzące z budżetu UE, m.in. polityki spójności, w szczególności z programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 oraz z programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027;
- ✓ publiczne środki krajowe – dostępne w postaci różnych programów rządowych, w tym realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i/lub Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego lub nowych inicjatyw przygotowywanych przez rząd RP;
- ✓ budżet województwa warmińsko-mazurskiego;
- ✓ budżety samorządów lokalnych realizujących Strategię MOF Elbląga 2030;
- ✓ środki prywatne.

Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 zakłada finansowanie części działań przewidzianych do realizacji w Strategii MOF Elbląga 2030, przy czym inwestycje na rzecz rozwoju regionalnego portu morskiego w Elblągu wymagają dalszych negocjacji z Komisją Europejską.

W ramach FEWiM 2021-2027 przewidziano realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na obszarze MOF Elbląga. Ogólna alokacja ZIT dla OSI MOF Elbląga wynosi 50 178 764 EUR (z czego 36 445

828 EUR pochodzić ma z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), zaś 13 732 936 EUR z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+). Na działania realizowane w Strategii przewidziano również środki w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (30 mln EUR).

Tabela 17. Alokacja dedykowana ZIT MOF Elbląga w podziale na obszary tematyczne (EUR)

TERMOMODERNIZACJA W MOF ELBLĄGA						
Źródło finansowania (EFRR):	FEWiM	Źródło finansowania (EFS+):	FEWiM	Źródło finansowania FEPW (EFRR):		
19 845 828		-		-		
MOBILNY MOF ELBLĄGA						
Źródło finansowania (EFRR):	FEWiM	Źródło finansowania (EFS+):	FEWiM	Źródło finansowania FEPW (EFRR):		
12 600 000		-		30 000 000		
USŁUGI SPOŁECZNE W MOF ELBLĄGA						
Źródło finansowania (EFRR):	FEWiM	Źródło finansowania (EFS+):	FEWiM	Źródło finansowania FEPW (EFRR):		
-		13 732 936		-		
MOF ELBLĄGA DOSTOSOWUJE PLACÓWKI OŚWIATOWE						
Źródło finansowania (EFRR):	FEWiM	Źródło finansowania (EFS+):	FEWiM	Źródło finansowania FEPW (EFRR):		
4 000 000		-		-		
Łącznie:						
36 445 828		13 732 936		30 000 000		

Źródło: opracowanie własne na podstawie programów Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027.

8.6. Założenia monitoringu i ewaluacji

Postępy w realizacji Strategii MOF Elbląga będą monitorowane corocznie. System monitorowania realizacji celów strategicznych oparty jest głównie na wskaźnikach kontekstowych odnoszących się do ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru (Tabela 18). Zasadniczym źródłem pozyskiwania danych jest Główny Urząd Statystyczny¹¹. Wartości wskaźników podane zostały w układzie: wszystkie gminy obszaru MOF, miasto Elbląg oraz pozostałe gminy bez uwzględnienia największego ośrodka – miasta Elbląga.

Tabela 18. Wskaźniki monitorowania celów strategicznych

Cel strategiczny 1. Stabilny ekosystem				
Wskaźnik	Obszar	Źródło	2020	2030
Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w stosunku do odpadów zebranych ogółem (%)	MOF Elbląga	GUS	33,2	wzrost
	m. Elbląg		32,5	
	pozostałe gminy		35	
Odsetek mieszkańców korzystających z kanalizacji (%)	MOF Elbląga	GUS	82,0	wzrost
	m. Elbląg		94,6	
	pozostałe gminy		52,1	
Cel strategiczny 2. Włączająca gospodarka				
Wskaźnik	Obszar	Źródło	2020	2030
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	MOF Elbląga	GUS	75,1	wzrost
	m. Elbląg		78,7	
	pozostałe gminy		66,6	
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców – dynamika (rok 2019 = 100)	MOF Elbląga	GUS	103,7	wzrost
	m. Elbląg		103,1	
	pozostałe gminy		105,5	
Cel strategiczny 3. Kapitałna społeczność				
Wskaźnik	Obszar	Źródło	2020	2030
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	MOF Elbląga	GUS	0,9	wzrost
	m. Elbląg		0,9	
	pozostałe gminy		0,8	
Imprezy kulturalne (organizowane przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice) na 10 tys. mieszkańców	MOF Elbląga	GUS	7,2	wzrost
	m. Elbląg		6,0	
	pozostałe gminy		10,1	
Cel strategiczny 4. Wartościowe usługi				
Wskaźnik	Obszar	Źródło	2020	2030
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat (%)	MOF Elbląga	GUS	88,7	wzrost
	m. Elbląg		101,5	
	pozostałe gminy		61,1	
Mieszkania na 1000 mieszkańców	MOF Elbląga	GUS	380,3	wzrost
	m. Elbląg		404,2	
	pozostałe gminy		323,7	
Cel strategiczny 5. Efektywna komunikacja				
Wskaźnik	Obszar	Źródło	2020	2030

¹¹ Wartości wskaźników statystycznych dla całego MOF lub obszaru bez Elbląga wyliczono jako ogólną wartość dla wszystkich gmin łącznie, a nie jako średnią arytmetyczną z wartości poszczególnych jednostek.

Ścieżki rowerowe na 10 tys. km ² – dynamika (rok 2019 = 100)	MOF Elbląga	GUS	102,7	wzrost
	m. Elbląg		104,1	
	pozostałe gminy		100,0	
Długość wybudowanych lub zmodernizowanych dróg lokalnych (km)	MOF Elbląga	dane własne	-	wzrost
	m. Elbląg			
	pozostałe gminy			

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźniki kontekstowe monitorowania Strategii uzupełnione zostały o wskaźniki produktu i rezultatu wynikające bezpośrednio z wiązek projektowych ZIT i powiązane ze wskaźnikami określonymi w dokumencie FEWiM 2021-2027 (Tabela 19, Tabela 20, Tabela 21).

Tabela 19. Wskaźniki produktu i rezultatu powiązane z realizowanymi projektami ZIT

Cel strategiczny 1. Stabilny ekosystem				
wskaźniki produktu			jednostka	
budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej			m ²	
wskaźniki rezultatu			jednostka	
roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)			MWh/rok	
szacowana emisja gazów cieplarnianych			tona ekwiwalentu CO ₂ /rok	
Cel strategiczny 4. Wartościowe usługi				
wskaźniki produktu			jednostka	
liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie			osoby	
liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie			osoby	
pojemność grup w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi			osoby	
pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych			osoby	
wskaźniki rezultatu			jednostka	
liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie			osoby	
liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej			sztuki	
roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi			użytkownicy/rok	
roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych			użytkownicy/rok	
Cel strategiczny 5. Efektywna komunikacja				
wskaźniki produktu			jednostka	
pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego			osoby	
wspierana infrastruktura rowerowa			km	
liczba wspartych portów morskich TEN-T oraz poza TEN-T			sztuki	
długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T			km	
wskaźniki rezultatu			jednostka	
roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego			użytkownicy	
roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej			użytkownicy	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 20. Wskaźniki produktu i rezultatu dla Działań ZIT MOF Elbląga w ramach FEWiM 2021-2027

Nazwa Priorytetu i Działania	Nazwa wskaźnika **	P/R*	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Szacowany cel końcowy (2029)
Priorytet 2 Środowisko					
Działanie 2.2.1 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	P	m ²	0	46 269
	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	P	szt.	0	1
	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	P	osoby	0	4 182
	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	R	MWh/rok	-	7 528
	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	R	tona równoważnika CO ₂ /rok	-	1 863
Priorytet 3 Mobilność miejska					
Działanie 2.3.1 Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zero-emisyjnej	Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii autobusowych	P	km	0	9
	Wspierana infrastruktura rowerowa	P	km	0	6,6
	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	P	szt.	0	1
	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	P	osoby	0	2 091
	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	R	użytkownicy/rok	-	6 526
	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	R	tona równoważnika CO ₂ /rok	-	1 330
Priorytet 5 Edukacja i kompetencje EFRR					
Działanie 2.5.1 Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łątwo	Pojemność grup w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi	P	osoby	0	35
	Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych	P	osoby	0	4 885

dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	P	szt.	0	13
	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	P	szt.	0	1
	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	P	osoby	0	4 182
	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	R	użytkownicy/rok	-	34
	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	R	użytkownicy/rok	-	4 685
Priorytet 9 Włączenie i integracja EFS+					
Działanie 2.9.3 Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	P	osoby	0	2 653
	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	R	szt.	-	374

Źródło: opracowanie własne na podstawie programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027.

* P/R – wskaźnik produktu (P) lub wskaźnik rezultatu (R)

** zgodnie z definicją LWK – źródło: <https://www.ewaluacja.gov.pl/strony/monitorowanie/lista-wskaznikow-kluczowych#/domyslna=1>

Tabela 21. Wskaźniki produktu i rezultatu dla Działań ZIT MOF Elbląga w ramach FEPW 2021-2027

Nazwa Priorytetu i Działania	Nazwa wskaźnika	P/R*	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Szacowany cel końcowy (2029)
Priorytet 3. Zrównoważona mobilność miejska					
Działanie 3.1 Zrównoważona mobilność miejska	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	P	pasażerowie	0	910
	Miasta z nowymi lub zmodernizowanymi cyfrowymi systemami transportu miejskiego	P	miasta	0	1
	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	R	użytkownicy/rok	-	3 819 050
	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	R	t eqCO ₂ /rok	-	330

Źródło: opracowanie własne na podstawie programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027.

*P/R – wskaźnik produktu (P) lub wskaźnik rezultatu (R)

Strategia MOF Elbląga będzie podlegała również procesowi ewaluacji wykonywanej przez ewaluatora zewnętrznego. Dla projektu Strategii została opracowana ewaluacja ex ante (wymagana dla tego typu dokumentów). Drugi rodzaj ewaluacji, to ewaluacja on going, która jest opracowywana w trakcie realizacji Strategii. W latach 2024-2030 będzie przygotowana co najmniej jedna taka ewaluacja, w zależności od potrzeb informacyjnych dla sprawnego wdrażania kolejnych kroków służących osiągnięciu celów.

9. Opis procesu przygotowania Strategii

Początek

Prace nad przygotowaniem strategii ponadlokalnych obejmujących zarówno Miejski Obszar Funkcjonalny Elbląga (MOF Elbląg), jak i obszar jednostek samorządu terytorialnego leżących w bliskim sąsiedztwie drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską („Blżej Bałtyku”) rozpoczęły się na początku 2020 r.

Wola dalszej współpracy w ramach ZIT (luty 2020)

Zgodnie z zasadą ciągłości planowania strategicznego, podstawą odniesienia w procesie jego przygotowywania stały się doświadczenia z realizacji Strategii Rozwoju Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego/ Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach poprzedniej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Pozytywne doświadczenia wynikające z realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego spowodowały, że wszystkie sześć samorządów tworzących Związek ZIT zadeklarowały wolę dalszej współpracy również w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Deklaracja woli współpracy przybrała formę wspólnego listu, który został podpisany 12 lutego 2020 r. i przekazany na ręce Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Diagnoza Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga (zakończenie listopad 2020)

Pierwszym etapem przygotowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga było przeprowadzenie diagnozy tego obszaru. Celem diagnozy było rozpoznanie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga, zidentyfikowanie potrzeb, sytuacji problemowych oraz potencjału w wymienionych trzech sferach, a także wypracowanie wniosków. Wnioski te posłużyły jako podstawa do opracowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga, czyli dokumentu wyznaczającego uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju tego obszaru w najbliższych latach.

Uspołecznienie diagnozy (sierpień 2020)

W celu zapewnienia jak najlepszej jakości strategii, już na wczesnym etapie jej tworzenia, tj. przygotowania dokumentu pn. „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga” starano się uspołecznić proces budowy strategii poprzez pozyskanie danych od dużej liczby podmiotów – uczestników życia społeczno-gospodarczego obszaru. Na potrzeby diagnozy MOF Elbląg w sierpniu 2020 r. przeprowadzono badanie opinii mieszkańców obszaru funkcjonalnego, co do rozmaitych aspektów atrakcyjności obszaru, pożądaných warunków życia, elementów funkcjonowania miast i gmin, które wymagają poprawy oraz kluczowych inwestycji warunkujących rozwój MOF Elbląga. Kwestionariusz ankiety został udostępniony na oficjalnych stronach jednostek MOF Elbląga, tj. Miasta Elbląga, gmin: Elbląg, Gronowo Elbląskie, Markusy, Milejewo, Młynary, Pastęk i Tolkmicko oraz serwisie portEL. Ostateczna wersja diagnozy została przedstawiona przez Wykonawcę i zatwierdzona w listopadzie 2020 r.

Zapewnienie wsparcia eksperckiego (październik 2020)

W październiku 2020 r. podjęto rozmowy z firmą zewnętrzną, która mogłaby wspierać proces tworzenia strategii ponadlokalnych w zakresie eksperckim. Po przeprowadzeniu procedury udzielenia zamówienia na początku listopada 2020 r. podpisano z nią umowę na wsparcie merytoryczne przy przygotowaniu dokumentów strategicznych. Stałe wsparcie eksperckie było realizowane przez dr hab. Wojciecha Dziemianowicza, prof. UW oraz dr Magdalenę Cybulską.

Budowa partnerstwa i list intencyjny (styczeń-luty 2021)

Dążąc do skutecznego wykorzystania możliwości, jakie daje partnerska współpraca w planowaniu i realizacji wspólnych przedsięwzięć, w 2021 r. przystąpiono do budowania partnerstwa z samorządami zainteresowanymi współpracą przy tworzeniu strategii ponadlokalnych dla MOF Elbląga, jak i obszaru jednostek samorządu terytorialnego leżących w bliskim sąsiedztwie drogi wodnej łączącej Zalew Wiśłany z Zatoką Gdańską. Wolę współpracy przy opracowaniu i ich realizacji wyraziło wstępnie 14 samorządów (12 gmin i 2 powiaty). Efektem tych działań jest list intencyjny. W myśl jego zapisów samorzady postanowiły współpracować i realizować strategie rozwoju ponadlokalnego dla ww. obszarów, których nadrzędnym celem będzie ich zrównoważony rozwój w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Badanie ankietowe interesariuszy strategii MOF Elbląga 2030 (styczeń-marzec 2021)

W okresie styczeń-marzec 2021 roku przeprowadzone zostało badanie ankietowe mające na celu identyfikację kluczowych kierunków rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga. Pozyskano opinię od 118 przedstawicieli gmin wchodzących w skład MOF. Wśród osób biorących udział w badaniu przeważali przedstawiciele sektora publicznego (96 ankiet), ale w znacznej części spoza samorządu lokalnego (59 ankiet). Poza nimi w badaniu wzięły udział osoby reprezentujące sektor prywatny oraz organizacje społeczne, w tym organizacje pozarządowe.

Warsztaty strategiczne – dwie tury (luty-czerwiec 2021)

W ramach ośmiu zdalnych warsztatów strategicznych wypracowywane były główne kierunki rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga, a także dyskutowane wstępne propozycje struktury celów. Zaproszenia do udziału w warsztatach były rozesłane do szerokiego gremium podmiotów gospodarczych oraz instytucji i organizacji, w tym zajmujących się wspieraniem osób z niepełnosprawnościami lub osób wykluczonych. Warsztaty były przewidziane dla różnych grup, choć odbywały się również w formule „dla wszystkich zainteresowanych”, by umożliwić dyskusje międzysektorową.

Warsztaty były spotkaniami poświęconymi jednocześnie wypracowywaniu założeń do Strategii MOF 2030 i Strategii Blżej Bałtyku 2030. W warsztatach wzięli udział przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, administracji i instytucji lokalnych oraz przedstawiciele spółek. Łącznie w spotkaniach wzięło udział blisko 200 osób.

Poniżej przedstawione są przybliżone charakterystyki uczestników warsztatów:

Warsztat: 16 marca 2021 r., w który miał formułę otwartą. Dlatego wzięło w nim udział 46 osób z różnych organizacji i instytucji. Byli to głównie:

- ✓ przedstawiciele urzędów gmin: miasta Elbląga (5 osób), gminy Elbląg, Tolkmicko, Markusy i miasta Braniewo (po jednej osobie),

- ✓ pracodawcy – 15 przedsiębiorców z Elbląga, trzech z miasta Braniewo oraz po jednym z gmin: Tolkmicko i gminy wiejskiej Elbląg,
- ✓ przedstawiciele uczelni (trzy osoby),
- ✓ a także przedstawiciele Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Elbląskiego Parku Technologicznego oraz spółek gminnych (łącznie 9 osób).

Warsztaty 24 marca 2021 r. odbyły się w dwóch terminach godzinowych, by ułatwić pracę warsztatową nad określonymi tematami. W pierwszej grupie uczestniczyło 17 osób:

- ✓ pracownicy urzędów gminnych i powiatowych (łącznie 13 osób): miasta Elbląga, miasta Braniewa, Markus, Młynar, Gronowa Elbląskiego oraz starostwa powiatowego w Braniewie;
- ✓ przedstawiciele spółek oraz zakładów miejskich i gminnych z Elbląga, Młynar, Młoteczna i Pasłęka.

W drugiej grupie uczestniczyło łącznie 16 osób:

- ✓ pracownicy urzędów gminnych i powiatowych (łącznie 13 osób): miasta Elbląga, miasta Braniewa, gminy Braniewo; gminy wiejskiej Elbląg, Tolkmicka, Rychlik, Fromborka oraz starostwa powiatowego w Elblągu;
- ✓ w pracach uczestniczył również przedstawiciel zarządu EPWiK Sp. z o.o. w Elblągu.

Warsztaty 30 marca 2021 r. również prowadzone były w dwóch grupach. W pierwszej uczestniczyli przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz instytucje MOF Elbląga (łącznie 19 osób), w tym:

- ✓ dyrektorzy i kierownicy przedszkoli i szkół w: Młynarach, Lipowinie i w Pasłęku,
- ✓ przedstawiciele instytucji kultury w Braniewie, Młynarach, Pasłęku, Tolkmicku,
- ✓ przedstawiciele bibliotek w: Braniewie, Elblągu, Rychlikach,
- ✓ przedstawiciele: Komendy Miejskiej Policji w Elblągu, Centrum Kształcenia Ustawicznego i Zawodowego w Elblągu, a także Elbląskiego Centrum Edukacji Zawodowej.

W grupie drugiej (również 19 osób) uczestniczyli przedstawiciele stowarzyszeń i innych organizacji pozarządowych z całego obszaru MOF Elbląga: Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Zalesie „Zalesianka”; Centrum Kulturalno-Bibliotecznego we Fromborku; Stowarzyszeniu Przyjaciół Ziemi Tolkmickiej Lanzania; Stowarzyszenie Nasz Myślęcín; Jachtklub Elbląg; Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu oraz Stowarzyszenie Milejewo “Maślana Góra”, a także przedstawiciel Biblioteki Publicznej w Komorowie Żuławskim.

W dniu 12 maja 2021 r. odbyło się spotkanie warsztatowe skierowane do szerokiej grupy odbiorców. łącznie w spotkaniu wzięło udział 29 osób, z których najważniejsze grupy stanowili:

- ✓ przedstawiciele urzędów miast i gmin (łącznie 15 osób): Elbląga, Młynar, Fromborka i Pasłęk;
- ✓ przedstawiciele spółek miejskich i gminnych (4 osoby);
- ✓ przedstawiciele firm prywatnych (5 osób), a także
- ✓ przedstawiciele uczelni wyższych, Elbląskiego Parku Technologicznego, Elbląskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego i Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

W drugim spotkaniu zorganizowanym tego dnia uczestniczyły 22 osoby. Wśród nich byli:

- ✓ przedstawiciele urzędów miasta Elbląga oraz gminy Tolkmicko;
- ✓ przedstawiciele instytucji kultury w Młynarach, Braniewie, Tolkmicku oraz bibliotek w: Elblągu, Fromborku i Braniewie,

- ✓ a także przedstawiciele: Młodzieżowej Rady Miasta Elbląga, Straży Miejskiej w Elblągu, Stowarzyszenia na rzecz Dzieci i Młodzieży Gminy Młynary, Stowarzyszenia na rzecz rozwoju wsi Aniołowo, Stowarzyszenia Łączy Nas Kanał Elbląski LGD, Stowarzyszenia Inicjatyw Rodzinnych, Stowarzyszenia Mieszkańców i Przyjaciół Wsi Nowe Monasterzysko.

W dniu 14 maja 2021 r. odbył się warsztat, w którym wzięło udział 25 osób, głównie z:

- ✓ urzędów miast i gmin: Elbląga, Braniewa, Gronowa Elbląskiego, Tolkmicka, Milejewa, Pasłęka oraz ze Starostwa Powiatowego w Elblągu
- ✓ Miejskiego Ośrodka Sportu ZATOKA w Braniewie oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pasłęku, a także
- ✓ spółek miejskich i gminnych.

Ostatnie spotkanie (2 czerwca 2021 r.) z cyklu warsztatów poświęconych wypracowaniu pierwszej wersji strategii było poświęcone podsumowaniu cyklu spotkań oraz wskazaniu obszarów strategicznej interwencji. W spotkaniu uczestniczyło 10 osób. Wśród nich byli: prezydent Elbląga, burmistrzowie i wójtowie: Braniewa (miasta i gminy), gminy Elbląg oraz gminy Pasłęk oraz przedstawiciel Starostwa Powiatowego w Elblągu.

Koordinatory do prac przy Strategii rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga 2030 i Strategii Bliżej Bałtyku 2030 (kwiecień 2021)

Zgodnie z zapisami listu intencyjnego, każdy z partnerów wyznaczył koordynatora, którego zadaniem będzie bezpośrednia współpraca z Gminą Miasto Elbląg (Liderem Partnerstwa) przy przygotowywaniu dokumentów strategicznych obszaru MOF Elbląga oraz jednostek samorządu terytorialnego leżących w bliskim sąsiedztwie drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską.

Przygotowanie wstępnej wersji struktury celów (czerwiec 2021)

Fiszki projektowe (czerwiec 2021)

Po spotkaniu z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego w dniu 2 czerwca 2021 r. w sprawie możliwości realizacji kierunków rozwoju MOF Elbląga oraz Osi Niebieski Zachód, zawartych w koncepcji rozwoju północno-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego obejmującej Strategię MOF Elbląga i Bliżej Bałtyku 2030, rozpoczęto prace do zgłoszenia projektów do nowego programu regionalnego „Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur”. Wzór fiszki został rozesłany do partnerów Listu Intencyjnego. Łącznie zebrano 103 projekty na kwotę 2.226.799.335,91 zł. Pod koniec czerwca przekazano projekty zintegrowane proponowane do realizacji w ramach Strategii MOF Elbląg 2030 i Bliżej Bałtyku 2030 do Urzędu Marszałkowskiego. Załączono także plik z pozostałymi fiskami, które nie zostały ujęte w projektach zintegrowanych.

Wersje robocze (lipiec 2021)

W lipcu wypracowano wersje robocze Strategii „MOF Elbląga 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego” oraz „Bliżej Bałtyku 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego gmin i powiatów leżących w bliskim sąsiedztwie drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską”. Dokumenty zostały przekazane pocztą do Urzędu Marszałkowskiego.

Projekty strategiczne (sierpień 2021 – styczeń 2022)

Po przyjęciu przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dokumentu pn. *Ramy identyfikacji i funkcjonowania projektów strategicznych w perspektywie finansowej UE 2021-2027*, umożliwiającego

zidentyfikowanie przedsięwzięć o znaczeniu strategicznym planowanych do realizacji w preferencyjnym trybie w ramach programu regionalnego na lata 2021-2027 „Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur”, poproszono o przedłożenie propozycji projektów strategicznych. Odbyło się spotkanie z sygnatariuszami listu intencyjnego, w trakcie, którego zostały przedstawione założenia dwóch strategii oraz projektu strategicznego jaki został przygotowany do zgłoszenia do programu regionalnego na lata 2021-2027 „Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur”. Po konsultacjach przygotowano ostateczną wersję projektu strategicznego pn. „Rozwój portu morskiego w Elblągu”.

Wstępne konsultacje projektu strategii z przedstawicielami gmin (wrzesień 2021)

Konsultacje społeczne projektu programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 (wrzesień-październik 2021)

Konsultacje odbywały się on-line. Gmina Miasto Elbląg koordynowała zaproszenia dedykowane OSI MOF Elbląga oraz OSI Niebieski Zachód. Link do transmisji on-line na kanale Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur został udostępniony publicznie na portalu <https://strategia.warmia.mazury.pl/>

Porozumienie (październik 2021-styczeń 2022)

Dążąc do skutecznego wykorzystania możliwości, jakie daje partnerska współpraca w planowaniu i realizacji wspólnych przedsięwzięć, przystąpiono do uchwalenia dwóch projektów dokumentu:

- Uchwały w sprawie zawarcia porozumienia dotyczącego współdziałania przy realizacji Strategii ponadlokalnej rozwoju gmin i powiatów leżących w bliskim sąsiedztwie drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską „Blżej Bałtyku 2030”;
- Uchwały w sprawie porozumienia dotyczącego współdziałania przy realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga.

Uchwały zostały przyjęte przez wszystkie gminy, a porozumienie zostało podpisane w dniu 5 stycznia 2022 r.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (październik 2021 – wrzesień 2023)

W październiku 2021 r. wystąpiono z wnioskiem do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie, Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie oraz Urzędu Morskiego w Gdyni o opinię, czy możliwe jest odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „MOF Elbląga 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego”. Organy te poinformowały o konieczności przeprowadzenia takiej oceny oraz określiły zakres informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. W marcu 2022 r. Prezydent Miasta Elbląg przekazał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla ww. projektu. W wyniku prowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia we wrześniu 2022 r. podpisano umowę na opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko projektu dokumentu „MOF Elbląga 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego”.

21 października 2022 r. odbyło się spotkanie konsultacyjne z organizacjami pozarządowymi w ramach posiedzenia Rady Pożytku Publicznego. Na posiedzeniu zostały przedstawione główne uwarunkowania i cele strategii ponadlokalnej.

Ewaluacja ex ante (październik – grudzień 2022)

W październiku 2022 r. zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju podjęto działania mające na celu przeprowadzenie ewaluacji ex ante projektu strategii rozwoju ponadlokalnego MOF Elbląga. W wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie badania ewaluacyjnego ex ante wraz z raportem, wybrano firmę Geoprofit Wojciech Dziemianowicz. Tym samym, zgodnie z rekomendacją Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, która za jeden ze sposobów przeprowadzenia ewaluacji strategii rozwoju wskazuje ewaluację partycypacyjną, spełniono warunek, iż współautorzy dokumentu należą do zespołu ewaluatorów (zapewniono jednocześnie, taki podział zadań w zespole ewaluatorów, by współautorzy strategii nie mieli bezpośredniego wpływu na formułowane rekomendacje, a w jak największym stopniu wyjaśniali przebieg procesu tworzenia strategii).

Konsultacje społeczne (3 lipca – 9 sierpnia 2023)

W ramach procesu konsultacji społecznych zgłoszono łącznie 39 uwag. Uwagi mogły być zgłaszane drogą elektroniczną, korespondencyjną oraz ustnie do protokołu. Zorganizowane zostały także dwa otwarte spotkania konsultacyjne, w których łącznie udział wzięło 46 przedstawicieli różnych grup społecznych (szerzej w rozdziale: 11).

Opiniowanie projektu strategii przez organy Związku ZIT (marzec 2024)

W ramach procesu opiniowania przez organy Związku ZIT projekt strategii został przedstawiony Komitetowi Sterującemu Związku ZIT – organowi uchwałodawczemu oraz zespołowi konsultacyjno-doradczemu ds. ZIT pełniącemu funkcję ciała doradczego lidera porozumienia z dnia 5 stycznia 2022 r. dotyczącego współdziałania przy realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga. Zespół konsultacyjno-doradczy zaopiniował pozytywnie projekt strategii w dniu 6 marca 2024 r., natomiast Komitet Sterujący 7 marca 2024 r.

10. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Projekt Strategii został poddany ocenie środowiskowej, w zakresie określonym przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Olsztynie.

„Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „MOF Elbląga 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego” sformułowała rekomendacje, które zostały uwzględnione w trakcie przygotowania końcowej wersji dokumentu. Rekomendacje te brzmią następująco:

- ⇒ poprzez uzupełnienia tekstu wersji ostatecznej dokumentu przy wybranych kierunkach działań i przedsięwzięciach – projektach, co przedstawiono poniżej *kursywą*:
- 1.1.1. rozwój energetyki odnawialnej – *przy uwzględnieniu ograniczeń krajobrazowych, środowiskowych i przyrodniczych;*
 - 1.2.1. działania na rzecz ochrony powietrza – *ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przekroczeń dopuszczalnych i docelowych poziomów zanieczyszczeń;*
 - 1.4.1. poprawa efektywności gospodarki wodno-ściekowej – *w tym rozbudowa systemów kanalizacji sanitarnej przynajmniej w granicach aglomeracji ściekowych;*
 - 1.4.2. rozwój infrastruktury odbioru ścieków ze statków – *przy uwzględnieniu odpowiedniej przepustowości dla ilości stacjonujących jednostek;*
 - 1.6.1. działania na rzecz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
 - 5.2.1. rozwój infrastruktury portowej (w tym przystani) – *przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, środowiskowych i krajobrazowych;*
 - 5.2.2. rozwój szlaków wodnych (morskich i śródlądowych) – *przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, środowiskowych i krajobrazowych;*
 - 5.4.1. rozwój lotniska i transportu lotniczego – *przy uwzględnieniu przepisów w zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu i ewentualnego ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania;*
 - 5. PS. Rozwój portu morskiego w Elblągu – *przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, środowiskowych i krajobrazowych.*

Projekt dokumentu „MOF Elbląga 2030. Strategia rozwoju ponadlokalnego” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko uzyskał pozytywną opinię Urzędu Morskiego w Gdyni (wraz z opinią przekazano kilka uwag do dokumentu, które zostały uwzględnione). Ponadto ww. dokument strategiczny uzyskał pozytywną opinię Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie.

11. Sprawozdanie z konsultacji społecznych

Konsultacje projektu dokumentu „MOF ELBLĄGA 2030 Strategia rozwoju ponadlokalnego” odbyły się w dniach od 3 lipca 2023 r. do 9 sierpnia 2023 r. W tym czasie można było zgłaszać uwagi do ww. dokumentu na formularzu konsultacyjnym drogą elektroniczną, korespondencyjnie oraz ustnie do protokołu.

Informacja o konsultacjach projektu strategii zamieszczona była w BIP Miasta Elbląg, na portalu konsultacje.elblag.eu, stronie internetowej miasta Elbląg oraz na FB Miasta Elbląg. Informacja na temat konsultacji dodatkowo była rozsyłana przez Elbląski Park Technologiczny wśród przedsiębiorców. Ponadto była ona dostępna na stronach internetowych pozostałych samorządów z obszaru MOF Elbląga.

W ramach procesu konsultacji odbyły się również dwa otwarte spotkania konsultacyjne: 11 lipca (godz. 16.00) w sali sesyjnej Urzędu Miejskiego w Elblągu oraz 12 lipca (godz. 12:00) w Urzędzie Miejskim w Pasłęku. W obu uczestniczyli przedstawiciele samorządów, ich jednostek organizacyjnych oraz mieszkańcy MOF Elbląga. W pierwszym spotkaniu wzięło udział 14 osób, a w drugim spotkaniu – 32 osoby. W trakcie spotkań omówiono misję i cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki rozwoju. Przedstawiono także sposób wyboru projektów wskazanych w strategii.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji do projektu dokumentu zgłoszono łącznie 39 uwag. Dotyczyły one:

- zapisu wizji MOF w 2030 roku;
- elementów syntezy i wniosków z diagnozy strategicznej;
- analizy SWOT;
- części operacyjnej strategii – tj. celów, kierunków i projektów, a także powiązanych z nimi elementów opisowych;
- systemu monitorowania dokumentu;
- zapisów dotyczących spójności projektu z dokumentami wyższego rzędu;
- ustaleń i rekomendacji przestrzennych.

W wyniku analizy zgłoszonych w procesie konsultacji wniosków:

- odrzuconych zostało w całości 13 uwag;
- częściowo uwzględniono zostało 12 uwag;
- w całości przyjęto 14 uwag.

Szczegółowe odniesienia do wszystkich uwag wraz z uzasadnieniem znajdują się na BIP Urzędu Miejskiego w Elblągu pod adresem <https://bip.elblag.eu/artukul/241/2293/zakonczenie-konsultacji-projektu-dokumentu-mof-elblaga-2030-strategia-rozwoju-ponadlokalnego>

W wyniku przeprowadzonego procesu konsultacji uzupełnieniom uległy wnioski z diagnozy, a także zapisy dotyczące celów operacyjnych i kierunków działań, wraz z przewidywanymi efektami podejmowanej interwencji.

12. Literatura

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF Elbląga, 2020, Centrum Funduszy UE, Elbląg.

Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur (FEWiM) 2021-2027.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego, 2019, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, 2018, WMBPP, Olsztyn.

Plan zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w skali 1:200 000, 2021. *Raport z badania ankietowego*, 2021, Elbląg, Warszawa.

Prognoza Oddziaływania Na Środowisko dla projektu dokumentu „MOF Elbląga 2030. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego”, Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2017, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa.

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne

Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, 2020, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

13. Spisy

TABELA 1. PROBLEMY, POTRZEBY I POTENCJAŁY ROZWOJOWE MOF ELBLĄGA W SFERZE SPOŁECZNEJ	8
TABELA 2. PROBLEMY, POTRZEBY I POTENCJAŁY ROZWOJOWE MOF ELBLĄGA W SFERZE GOSPODARCZEJ – OGÓLNY POTENCJAŁ GOSPODARCZY	10
TABELA 3. PROBLEMY, POTRZEBY I POTENCJAŁY ROZWOJOWE MOF ELBLĄGA W SFERZE GOSPODARCZEJ – TURYSTYKA	11
TABELA 4. PROBLEMY, POTRZEBY I POTENCJAŁY ROZWOJOWE MOF ELBLĄGA W SFERZE PRZESTRZENNEJ – ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	12
TABELA 5. PROBLEMY, POTRZEBY I POTENCJAŁY ROZWOJOWE MOF ELBLĄGA W SFERZE PRZESTRZENNEJ – INFRASTRUKTURA	13
TABELA 6. PROBLEMY, POTRZEBY I POTENCJAŁY ROZWOJOWE MOF ELBLĄGA W SFERZE PRZESTRZENNEJ – KOMUNIKACJA	13
TABELA 7. ZINTEGROWANIE CELÓW W RAMACH REALIZACJI ZIT	17
TABELA 8. CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU STRATEGICZNEGO PN. ROZWÓJ PORTU MORSKIEGO W ELBLĄGU	26
TABELA 9. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU TEMATYCZNEGO – TERMOMODERNIZACJA W MOF ELBLĄGA	27
TABELA 10. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU TEMATYCZNEGO – MOBILNY MOF ELBLĄGA	28
TABELA 11. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU TEMATYCZNEGO – USŁUGI SPOŁECZNE W MOF ELBLĄGA	30
TABELA 12. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU TEMATYCZNEGO – MOF ELBLĄGA DOSTOSOWUJE PLACÓWKI OŚWIATOWE	31
TABELA 13. CELE STRATEGICZNE MOF ELBLĄGA A STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU	39
TABELA 14. CELE STRATEGICZNE MOF ELBLĄGA A KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO	40
TABELA 15. CELE STRATEGICZNE MOF ELBLĄGA A WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO	41
TABELA 16. CELE STRATEGICZNE MOF ELBLĄGA A PRIORYTETY FEWIM 2021-2027	42
TABELA 17. ALOKACJA DEDYKOWANA MOF ELBLĄGA W PODZIALE NA OBSZARY TEMATYCZNE (EUR)	49
TABELA 18. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA CELÓW STRATEGICZNYCH	50
TABELA 19. WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU POWIĄZANE Z REALIZOWANYMI PROJEKTAMI ZIT	51
TABELA 20. WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU DLA DZIAŁAŃ ZIT MOF ELBLĄGA W RAMACH FEWIM 2021-2027	52
TABELA 21. WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU DLA DZIAŁAŃ ZIT MOF ELBLĄGA W RAMACH FEPW 2021-2027	54
RYСУNEK 1. STRUKTURA CELÓW STRATEGICZNYCH	16
MAPA 1. OBSZAR MOF ELBLĄGA OBJĘTY STRATEGIĄ	5
MAPA 2. MOF ELBLĄGA – MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	34
WYKRES 1. PROCESY DEMOGRAFICZNE W MOF ELBLĄGA W LATACH 2014-2021	8
WYKRES 2. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NA 1000 MIESZKAŃCÓW ORAZ BEZROBOCIE W MOF ELBLĄGA W LATACH 2014-2022	9
WYKRES 3. DOSTĘPNOŚĆ DO INFRASTRUKTURY SIECIOWEJ W MOF ELBLĄGA W LATACH 2014-2021	12